

Täysistunto

Keskiviikko 18.3.2026 klo 14.00—17.18

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.18.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.01) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.01—17.18).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Toimenpidealoitteet

Puhemiesneuvosto on 17.3.2026 päättänyt lähettää valiokuntiin toimenpidealoitteet TPA 5-12/2026 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköistä tiedoksiantoa Verohallinnossa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 157/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 4/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 17.3.2026 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Pia Viitanen on edustaja Tiina Elon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 77, ei 53; poissa 69 (äänestys 1).

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 157/2025 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 21/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Oikeusministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan työperäistä hyväksikäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamista. Hallitusohjelmaan perustuvilla muutoksilla on tarkoitus selkeyttää työperäisen hyväksikäytön rangaistavuuden edellytyksiä sekä kiristää väärinkäytöksistä määrättäviä rangaistuksia. Lisäksi tavoitteena on puuttua suomalaisille työmarkkinoille aiheutuvaan vääristymään, joka on seurausta ulkomaalaisten työntekijöiden houkuttelemisesta Suomeen harhaanjohtavin lupauksin. Hyväksikäyttöä on raportoitu muun muassa siivous-, ravintola-, rakennus-, puutarha- ja kausityöaloilla.

Kiskonnan tapaista työsyryntää koskeva rikoslain säännös korvattaisiin uudella kiskontaa työelämässä koskevalla säännöksellä ja sen törkeällä tekemuodolla, josta tuomittaisiin vähintään neljän kuukauden ja enintään neljän vuoden vankeusrangaistus. Oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotettaisiin kiskontaan työelämässä ja sen törkeään tekemuotoon. Liiketoimintakiellosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että liiketoimintakieltoon voitaisiin määrätä, jos liiketoiminnassa on syyllistytty kiskontaan työelämässä tai törkeään tekemuotoon. Pakkokeinolakia muutettaisiin siten, että telekuuntelun mahdollistavien rikosten listaan lisättäisiin törkeä kiskonta työelämässä. Lisäksi ehdotetaan rikoslain muuttamisen johdosta tarvittavien muutosten tekemistä muuhun lainsäädäntöön.

Kuten edellä totesin, muutokset perustuvat hallitusohjelmakirjaukseen, jonka mukaan työntekijöiden hyväksikäytön estämiseksi kiristetään merkittävästi väärinkäytöksistä määrättäviä rangaistuksia. Lainmuutoksilla pantaisiin samalla täytäntöön myös hallituksen työperäisen hyväksikäytön vastaiseen toimenpideohjelmaan kuuluva rikoslainsäädäntöä koskeva toimenpide, jonka mukaan korotetaan työelämässä tapahtuvan hyväksikäytön rangaistavuutta ja laajennetaan oikeushenkilön rangaistusvastuun alaa. Tuohon hallitusohjelmakirjaukseen ja tämän esityksen sisältöön on vaikuttanut se, että viranomaisten mukaan työperäinen hyväksikäyttö, kuten alipalkkaus, on ilmiönä viime vuosina lisääntynyt ja muuttunut aiempaa ammattimaisemmaksi. Valtiovallan tehtävänä

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

on turvata perusoikeuksien toteutumista, kuten suojata heikompaa osapuolta kohtuuttomilta oikeustoimilta ja turvata myös omaisuudensuojaa ja oikeutta hankkia toimeentulo valitsemallaan työllä. Esityksen tavoitteena on myös estää sopimatonta ja vahingollista liiketoimintaa liiketoimintaan kohdistuvan luottamuksen ylläpitämiseksi sekä tasavertaisten kilpailumahdollisuuksien turvaamiseksi. Työperäinen hyväksikäyttö on omiaan vinouttamaan laillisten työmarkkinoiden toimintaa.

Uudet rangaistussäännökset kiskonnasta työelämässä ja sen törkeästä tekemuodosta selkiyttäisivät työperäisen hyväksikäytön rangaistavuutta ja helpottaisivat työperäiseen hyväksikäyttöön soveltuvien säännösten soveltamista. Rangaistavuuden edellytyksenä ei olisi enää esimerkiksi se, että työntekijän tulee esittää, että menettely on työntekijää syrjivää. Hyväksikäyttöön tulee voida puuttua riippumatta siitä, onko menettely samalla syrjivää vai ei. Rangaistuksen yhtenä kiintopisteenä olisi se, että palvelussuhteeseen liittyvät vastikkeet, kuten työ ja palkka, ovat selvästi epäsuhteessa toisiinsa. Arvioinnin keskiössä on toisin sanoen se, maksetaanko työstä asianmukainen vastike. Rangaistussäännökset soveltaisivat siten alipalkkaukseen mutta myös alipalkkausta laajempaan hyväksikäyttöön, kuten esimerkiksi kynnysrahojen perintään. [Arto Satonen: Kyllä, oikein!]

Sääntelyn selkeyttämisen lisäksi kyse olisi myös rangaistusten kiristämisestä. Uudessa törkeässä tekemuodossa rangaistusminiminä olisi vankeusrangaistus, joka voisi nousta siis jopa neljään vuoteen.

Koska työntekijöihin ja työelämään kohdistuvat rikokset liittyvät yleensä tavalla tai toisella elinkeinotoimintaan, myös oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotetaan kyseisiin rikoksiin. Rikokset toimitaisivat myös nimenomaisina perusteina määrätä tekijä liiketoimintakieltoon. Ehdotettujen muutosten myötä työperäisen hyväksikäytön keinot eivät enää jatkossa näyttäydy yhtä houkuttelevina, millä on myönteisiä vaikutuksia työntekijöiden oikeuksien toteutumiseen ja ylipäätään työmarkkinoiden toimintaan.

Hallituksen esityksen taustalla on oikeusministeriön asettaman työryhmän yksimielinen mietintö. Mietintö oli laajalla lausuntokierroksella, jonka pohjalta perusteluita on kehitetty mahdollisimman hyvän lopputuloksen aikaansaamiseksi. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.07 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Monasti tässä salissa olen lausunut kiitokseni ministeri Merelle, kun hän on tuonut hyviä esityksiä tänne käsittelyyn, ja nyt taas on oikein erityisen kiitoksen aika. Tästä työperäisestä hyväksikäytöstä on tässä huoneessa, tässä salissa puhuttu vuosikaudet, mutta tosiaan tarvittiin perussuomalainen oikeusministeri ennen kuin saatiin asia nytkähtämään oikein kunnolla eteenpäin.

No, viime syksynähän tämä samainen asia nousi julkiseen keskusteluun monessakin mediassa muistaakseni tämän toimittaja Paavo Teittisen kirjan myötä. Tässä julkisessa keskustelussa, mitä käytiin, aika usein korostui se, kuinka nimenomaan maahanmuuttajia sorretaan työpaikoilla, mutta valitettavan usein jäi mainitsematta sitten se tosiseikka, että myös nämä hyväksikäyttäjät ovat usein näitten uhrien maanmiehiä eli

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

maahanmuuttajataustaisia yritysten omistajia nimenomaan ravintola-, rakennus- ja sitten erityisesti siivousalalla.

Kiitos, että viette tätä eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.09 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeusministeri Leena Merta on ollut usein aihe kiittää ja jälleen tänään kiitän hyvistä työstä. Työperäisen hyväksikäytön rangaistavuus on erittäin odotettu toimenpide, kiitos siitä.

Tällainen toiminta työmarkkinoilla on vääristänyt meidän kilpailutilannetta rakennusalalla, kausityössä ja monessa muussa, ja itse uskon, että tämä rangaistusten tiukentaminen toimii tässäkin tapauksessa, esimerkiksi liiketoimintakielto.

Kysyisin oikeusministeri Mereltä valvontaresurssien riittävyydestä tähän ja sitten siitä, että jos yritys on ulkomaalainen ja tulee esimerkiksi Suomeen tarjoamaan EU:n sisällä tiettyjä palveluita, miten tämä saadaan siihen kohdistettua. Tai kun on alihankintaketjuja, joissa alihankkijayritys rikkoo näitä säädöksiä, onko silloin rangaistavuus ohjattavissa myös siihen varsinaiseen pääurakointiyhtiöön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

14.10 Joakim Vigelius ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että työperäisessä hyväksikäytössä tämä hyväksikäyttävä taho toimii väärin. Samaan aikaan on tunnustettava, että kärsijänä on tämä hyväksikäytettävä, sekä suomalaiset työmarkkinat että myös suomalainen työntekijä. Tässähän siis poljetaan paitsi normaaleja työehtoja, normaaleja palkkatasoja ja käytetään monesti hyväksi ihmisen heikkoa asemaa. Kuten tässä hyvin lakivaliokunnan puheenjohtaja Eerola toi esille, monesti se kytkeytyy siihen, että tekijät ja uhrat ovat molemmat maahanmuuttajataustaisia. Sen takia on ehdottoman hienoa, että meidän oikeusministerimme Meri tuo tällaista kiristävää lainsäädäntöä ja rangaistuksia kiristävää lainsäädäntöä tänne eduskuntaan — ei ole ensimmäinen kerta ja toivottavasti ei myöskään viimeinen kerta. Tälläkin kertaa kiitän teitä siitä, oikeusministeri Meri.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

14.11 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys, mikä on nyt lähetekeskustelussa, on kyllä tervetullut, totta kai. Tällä kaudella olemme toki nähneet paljon työntekijöitä ja työelämää koskevia lakiesityksiä hallitukselta, ja useat ovat kyllä olleet niitä heikentäviä esityksiä, valitettavasti. Eliikkä tämä suunta on oikea. Hyvä, että työntekijöitten oikeuksia lähdetään parantamaan, ja kiitän ministeriä tästä esityksestä. Toki tämä ei ole ihan vielä riittävä. Voisi odottaa vielä enemmänkin tehtäväksi näitten asioiden eteen, esimerkiksi juuri työperäisen hyväksikäytön estämiseksi. Kysynkin, ministeri Meri, olette aiemmin antanut tukenne esimerkiksi ammattiliittojen kanneoikeudelle: vieläkö tämä tukenne on voimassa, ja tuleeeko tämän asian osalta tapahtumaan myönteisiä asioita? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

14.11 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mukava nähdä työelämäpuolelle lainsäädäntöä, joka todennäköisesti yhdistää eri puolueita ja josta voidaan varmaan hyvin pitkälti olla samaa mieltä, että tämä esitys on lähtökohtaisesti hyvä.

Työperäisestä hyväksikäytöstä pitäisi pystyä pääsemään eroon, ja minun mielestäni tämä laki on oiva askel kohti sitä, ja toivon, että se sitten tulee positiivisesti myös sinne työelämään vaikuttamaan. Me aloiteltiin tuolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa jo tämän asian ennakkokäsittely, ja kuulemiset jatkuvat, ja toivottavasti saadaan siellä vielä lisää tietoa tästä.

Erityisen hyvänä itse näen tämän liiketoimintakiellon ja sen, että tämmöisiä rikoksia voidaan määrittää törkeiksi.

Kiitos tästä esityksestä, ja jäämme seuraamaan, mitä sitten tuleman pitää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

14.12 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan myös kiittää hallitusta ja ministeriä erittäin tärkeästä lakiesityksestä.

Usein nimenomaan ulkomaalaiseen työvoimaan kohdistunut työriisto on ollut suomalaisen yhteiskunnan ja oikeusjärjestyksen häpeäpilkku, ja tämä lakiesitys on siitäkin näkökulmasta erittäin tärkeä. Olemme joutuneet lukemaan viime aikoina mediasta näitä esimerkkitapauksia niin ravintola-alalta, siivousalalta kuin myös rakennusosalta, ja nämä esimerkit ovat olleet monella tavalla sydäntäsärkeviä.

Haluankin siitä näkökulmasta olla iloinen, että tämä on koko eduskunnan asia ja tätä nyt kannatetaan kaikkien puolueitten toimesta. Haluan kuitenkin vähän kirittää hallitusta ja olisin kysynytkin ministeriltä: oletteko vielä miettineet seuraavassa paketissa mahdollisesti tämän alipalkkauksen kriminalisointia ja taikka sitten sitä, että annettaisiin viranomaisille lisää resursseja, jotta he pystyvät puuttumaan näihin haastaviin kysymyksiin? Ja viimeisenä myös tämä ammatiliittojen kanneoikeus on ollut puheissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

14.14 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset ajattelevat herkästi, että järjestelmämme takaa työntekijöiden oikeuksien toteutumisen ja reilun työelämän pelisäännöt. Näin ei kuitenkaan ole, vaan työperäinen hyväksikäyttö on laaja ja syvään juurtunut yhteiskunnallinen ongelma. Sen näkymättömyys suurimmalle osalle meistä luo illuusion siitä, että ongelmaa ei ole. Siksi on todella tärkeää, että hallitus aikoo nyt selkeyttää rikoslakia ja puuttua tehokkaammin työperäiseen hyväksikäyttöön — kiitos siis siitä.

On kuitenkin todettava, että uudistus tuollaisenaan jää puolitiehen. Alipalkkaus on kriminalisoitava yksiselitteisesti, kuten palkansaajakeskusjärjestöt ja me vasemmistossa olemme pitkään esittäneet. Lainsäädännöllä on myös puututtava tilanteisiin, joissa työsuhde naamioidaan yrittäjyydeksi. On myös huomioitava, että muutokset eivät saa johtaa ihmiskauppapykäliden soveltamisalan kaventumiseen, vaan vakavimmat hyväksikäyttötapaukset on jatkossakin käsiteltävä ihmiskauppana.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, varsågod.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

14.14 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Också jag vill instämma med alla som tackar regeringen och ministern för det här lagförslaget. Vi har ett system där en del företag — inte många, men en del företag — förvränger konkurrensen och utnyttjar människor på ett hänsynslöst sätt, och det här måste vi försöka beakta på alla sätt.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että työntekijät voivat tuntea turvallisuutta työpaikallaan. On tärkeää, että he voivat olla varmoja siitä, että saavat oikean palkan tehdystä työstä ja niin pois päin. Kysyn ministeriltä kuitenkin: miten saadaan parannettua sitä, että nämä haasteet ja ongelmat tulevat esiin vielä paremmin, että tämän lain toimivuus on vielä parempi? Se on kuitenkin niin hyvä laki, että pitäisi saada se hyvään käytäntöönkin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

14.15 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hyvälle ministerille hyvästä esityksestä. — Työperäinen hyväksikäyttö vääristää reilua kilpailua, heikentää luottamusta työmarkkinoihin ja kohdistuu usein juuri kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin henkilöihin. Työperäinen hyväksikäyttö vaikuttaa myös rehelliseen suomalaiseen työhön ja yrittämiseen, eli työntekijöitä sortavat työnantajat saavat kilpailuetua lakia noudattavia yrittäjiä kohtaan.

Reilu työelämä ei synny itsestään. Se vaatii selkeitä pelisääntöjä, tehokkaita valvontakeinoja ja lainsäädäntöä, joka vastaa nykyisiin ongelmiin. Nämä uudistukset vahvistavat työntekijöiden suojaa ja lähettävät selkeän viestin, että työperäinen hyväksikäyttö ei kuulu suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kiinnitin huomiota siihen, että lausuntopalautteessa todettiin, että tämä säätely on osin päällekkäistä esimerkiksi ihmiskauppaa koskevan sääntelyn kanssa, johtaen mahdollisiin ihmiskauppasäännöksen soveltamisalaa kaventaviin vaikutuksiin. [Puhemies koputtaa] Toivon, että ministeri kommentoisi tätä lausuntopalautetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

14.17 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn myös kiitoksiin ministerille. — Tänään kun tosiaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta tätä ennakkokäsittelyssä jo käsitteli, tuli hyvin laajasti kiitoksia tälle esitykselle niin Verohallinnon, Maahanmuuttoviraston kuin työsuojelun eli hyvin monen viraston näkökulmasta. Ehkä se, mitä vielä toivottiin, oli se, että tätä tiedonvaihtoa voisi olla vielä enemmän näiden elinten välillä, jotta pystyttäisiin entistä paremmin näihin paneutumaan.

Tämä asiahan on sellainen, että Suomessa pitää tehdä töitä suomalaisin pelisäännöin. Se on työntekijän ja se on työnantajan, rehellisten yrittäjien, kannalta ainoa kestävä tapa, ja sen takia tähän asiaan on pitänyt puuttua. Hallitusohjelmaneuvoittelussa, kun tämä asia jo listattiin, lähtökohta nimenomaan oli, että nähtiin, että tässä oli selvä puute. Suomalaisessa yhteiskunnassa ei ole tätä asiaa otettu riittävän vakavasti, ja nyt se toteutetaan. Ja aivan kuten tässä sanottiin, usein nämä liittyvät näihin maahanmuuttajien sisäisiin järjestelyihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

14.18 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On ilo huomata, että käytännössä yksimielisesti tämä sali on sitä mieltä, että tämä laki on syytä säätää, ja siitä kiitos oikeusministeri Leena Merelle, että hän tuo sen tänne saliin ja eduskunnan käsiteltäväksi.

On kuitenkin todettava, että on sinänsä mielenkiintoista huomata, että kun vuosikausia perussuomalaiset ovat nostaneet esiin työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä ongelmia paitsi julkisen talouden myös näiden hyväksikäyttötapausten kannalta, niin käytännössä syytökset ovat olleet, että te olette rasisteja. Mutta nyt on ääni vähän kellossa muuttunut, kun myös mediassa on nostettu esiin näitä ongelmia, mitä liittyy tähän työperäiseen hyväksikäyttöön, jossa kärsijänä nimenomaan ovat nämä maahanmuuttajataustaiset, jotka eivät monesti tunne heidän omia oikeuksiaan, ja nyt tällä lailla pystytään puuttumaan siihen. Erittäin tarpeellinen esitys.

Muistutan, että ne yrittäjät ja ne työntekijät, jotka toimivat rehellisesti, eivät pysty kilpailemaan reilusti markkinoilla niitä toimijoita vastaan, jotka vääristävät sitä kilpailua polkemalla palkkoja ja polkemalla työehtoja. Sen takia on eri erittäin tarpeellista, että valtiovalta suhtautuu tähän vakavasti ja laittaa kuriin ne toimijat, jotka rikkovat yhteisiä sääntöjä ja lakia eivätkä välitä siitä, että kilpailua noudatetaan ja tehdään reilulla tavalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.19 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä lakiesityksestä. Tämä on ihan tarpeellinen lakiesitys. Täytyy muistaa, että vuodesta 1996 lähtien on harmaata taloutta torjuttu erilaisilla toimenpideohjelmilla ja erilaisilla toimenpiteillä. Tämä on hyvä jatkumo sille työlle.

Ensinnäkin tämä rangaistuksen kiristäminen ja liiketoimintakielto: Siitä pidän, että se liiketoimintakielto on täällä mukana. Ongelmana tässä on se, miten päästään... Tämä on tätä käsittelyn loppupäätä, rangaistuksia ja sitä, mutta meidän pitää päästä siihen alkupäähän vielä paremmin kiinni, kuinka näitä saadaan nostettua esiin. Siinä tulevat esiin työsuojelupuolen resurssit, poliisien resurssit ja myöskin näitten rekistereitten tietojenvaihto, esimerkiksi tulorekisterin tietojenvaihto. Siellä nähdään, kuinka tulorekisterissä tietoja käytetään, ja sinne ilmoitetaan väärin niitä tietoja. Se on semmoinen ongelma-alue, joka tässä haittaa tätä työskentelyä, ja niihin pitäisi enemmän puuttua, ja tässä ollaan. Sitten työsuhteen tunnusmerkistö pitää löytyä, ja se on aika monessa jutussa [Puhemies koputtaa] aika lailla vaikea todistaa aina välillä, että siellä on niitä kevytyrittäjyyttä ja muita vaihteita, [Puhemies koputtaa] joita on vaikea näyttää työsuhteisiksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.20 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitän tästä lainsäädännöstä. Tämä ei ole yksittäistapausten torjumista vaan kokonaisen ilmiön torjumista. Esimerkiksi Etelä-Suomen kaupungeista moni siivotaan laittomasti, laittomalla työntekijöitten syrjinnällä.

Tässä on hyviä kohtia rangaistusten ankaroitamisesta ja monesta muusta, mutta ihan kysyisin tästä edustaja Satosen nostamasta tietojenvaihdosta ja siitä, että tänne väärin

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

houkuteltu työntekijä ei olisi niin alistetussa asemassa: voisiko ajatella, että jos hänellä olisi mahdollisuus vaihtaa alalle, joka tarvitsee työvoimaa, toiseen työpaikkaan, niin auttaisiko se asia? Ja vielä: miten tällaiset bonusrahat, niin kuin tämä korruptio, jota värvärit saavat, on huomioitu tässä? — Kiitos, arvoisa ministeri.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

14.22 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työperäinen hyväksikäyttö on suomalaisenkin yhteiskuntaan pesiytynyt rikollisuuden muoto, joka on saanut jatkua aivan liian pitkään. Kiitos hallitukselle ja ministerille esityksestä, jolla siihen nyt pyritään puuttumaan. Ja haluan myös kiittää toimittaja Paavo Teittistä Pitkä vuoro - kirjasta, joka pakotti meidät kaikki näkemään ilmiön laajuuden ja riistetyt ihmiset sen takana. [Juho Eerola: Osa sen oli nähnyt jo aiemmin!]

Se, mitä tässä esityksessä ei riittävällä tavalla ole huomioitu, on kysymys vale- ja pakkoyrittäjyyden laajamittaisesta hyödyntämisestä ja sen pohjalle rakentuvista liiketoimintamalleista. Monilla aloilla erityisesti ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä ohjataan tai käytännössä pakotetaan näennäiseen yrittäjäasemaan, jolloin he jäävät ilman työsuhteen suojaa. [Juho Eerolan välihuuto] Kysynkin: aikooko hallitus puuttua tähän ilmiöön alustatyödirektiivin toimeenpanossa tai muulla tavoin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

14.23 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämänhetkinen tilanne on oikeusvaltiolle häpeäksi. Tähän saakka hallituksen useat esitykset työnantajan vallan lisäämiseksi ja työntekijöiden oikeuksien heikentämiseksi ovat horjuttaneet ay-liikkeen keinoja puuttua näihin hyväksikäyttötapauksiin, [Ben Zyskowiec: Millä tavoin?] mutta on todella hyvä, että hallitus nyt reagoi työperäisen hyväksikäytön laajuuteen ja vakavuuteen rikoslain muutoksella, kiitos siitä. [Miko Bergbomin välihuuto]

Tätä uudistusta voi kannattaa, mutta tämä ei saa olla ainoa asia, mitä nyt tehdään. Olisi tärkeää huolehtia, että rikoslain muutos ei johda esimerkiksi ihmiskauppapykälän soveltamisalan kaventumiseen, ja vakavimmat hyväksikäyttötapaukset on jatkossakin käsiteltävä ihmiskauppana. Tämä uudistus on hyvä alkua, mutta toivottavasti ministeri voisi edistää myös muuta työperäisen hyväksikäytön kitkentää. Olemme vasemmistossa pitkään peräänkuuluttaneet muun muassa alipalkkauksen kriminalisointia ja ay-liikkeen kanneoikeutta. Toivottavasti, ministeri, edistäisitte myös näitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

14.24 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haluan yhtyä niihin kiitoksiin, mitä täällä on tullut yli puoluerajojen nykyiselle hallitukselle, ja oikeusministerille tästä hyvästä esityksestä. Haluan myös edustaja Elon tavoin kiinnittää huomiota siihen, että Tieto-Finlandialla palkittu toimittaja Paavo Teittisen teos Pitkä vuoro toi hyvin esiin tätä ongelmatiikkaa, ennen kaikkea sen, miten monille eri toimialoille ulottuu tällainen työperäinen hyväksikäyttö: ravintolat, rakennusala, siivousala, maatalous, pesulapalvelut ja niin edelleen ja niin edelleen.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Sitten täällä edustaja Suhonen sanoi, että tähän saakka hallitus on lähinnä huonontanut työmarkkinoita, niin tähän ei ole ollenkaan totta. Päinvastoin poliittisten lakkojen rajoittaminen oli erittäin tervetullut uudistus, jota täällä on vuosikausia odotettu. Ja edustaja Lohikoski sanoi, että nykyhallitus on vähentänyt ay-liikkeen mahdollisuutta puuttua nyt puheena oleviin väärinkäytöksiin. Olisi tehnyt mieli kysyä, ja kysynkin: millä tavoin? [Mauri Peltokangas: Ei taida tulla vastausta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

14.25 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myöskin minä haluan yhtyä kiitoksiin ministerille: tämä on hyvä laki. Kiskonta on vastenmielinen ilmiö, joka vääristää työmarkkinoita ja ravistelee niitä perinteitä, joita siellä on noudatettu. Ulkomaalaiset ovat lähes automaattisesti heikommassa asemassa kuin suomalainen työntekijä ja alttiimpia hyväksikäytölle muun muassa kielitaidon ja lain tuntemuksen puutteen takia.

Kysynkin: voiko olla niin, että eräät tahot Suomessa haluavatkin kiertää työehtosopimuksia ja kohtuullista palkkatasoa tuomalla tarpeettomasti ulkomaalaista työvoimaa maamme markkinoille? Muiden puolueiden maahanmuuttopolitiikka edistää juuri tällaisia tavoitteita tuomalla massoitain uusia työntekijöitä. Sitä me perussuomalaiset emme voi hyväksyä varsinkaan tässä tilanteessa, kun suomalaisia on paljon työttömänä. Erityisesti tällä on iso merkitys rakennusallalla, jossa rehellisellä kilpailulla ei enää nykypäivänä pärjää johtuen tästä ilmiöstä.

Erityisesti haluan kiittää myöskin siitä, että tuodaan mukaan pakkokeinoja näiden seikkojen tutkimiseen, varsinkin törkeässä tekemuodossa. Se on merkittävä lisä aikaisempaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

14.26 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Myös oppositiosta haluan ehdottomasti kiittää ministeriä tämän lain tuomisesta tänne. Työperäinen hyväksikäyttö ja sen ilmiöt ovat jatkuva prosessi, ja myös nämä lait vaativat jatkuvaa tarkastelua. Palkan varastaminen on yksiselitteisesti väärin, ja on erittäin tärkeää, että tämä asia nyt tulee eduskuntaan.

Työntekijöitten hyväksikäyttö on väärin tekemistä juuri suomalaisille yrittäjille ja suomalaisille työntekijöille, ja se on härskiä ja anteeksiantamatonta. Haasteena niihin puuttumisessa on kuitenkin ollut esimerkiksi rakennus-, majoitus- ja ravitsemusallalla se, että ne työsuhteet ovat erittäin lyhyitä, ja se, kun meidän prosessit ovat niin pitkiä, mikä saattaa olla esteenä sille, että sitä oikeutta ei saa ja työntekijät eivät sitten saakaan varastettuja palkkojaan takaisin. Kysyisin ministeriltä: mitä aiotte tälle tehdä?

Mutta en voi olla vastaamatta edustaja Zyskoviczille siihen, mitkä ovat olleet niitä asioita, joita tämä hallitus on tehnyt edistääkseen harmaata taloutta: esimerkiksi paikallisen sopimisen lisääminen on yksi esimerkki siitä, [Puhemies koputtaa] ja se tulee lisäämään työsyRJintää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

14.27 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin, kun työmarkkinat kansainvälistyvät, se ikävä kyllä tuo tämän lieveilmiön, että joitakin työntekijäryhmiä käytetään raakasti hyväksi. Ihmisten pahuudella ei tunnu rajoja olevan, kun näitä tapauksia muutaman on lehdestä lukenut. On aivan erinomaista työtä, arvoisa ministeri, että olette saanut tämän lakiesityksen tänne tulemaan. Kun katselin tuota, milloin tämä laki tulee voimaan — ensi syksynä — niin se on erittäin hyvä. Elikkä toivottavasti — ja uskon niin — valiokunnat käsittelevät tämän nyt ripeästi ja saadaan tämä laki mahdollisimman äkkiä voimaan.

Kun olemme kansainvälisessä markkinassa mukana, tämä ei koske vain työmarkkinoita vaan kaikkea muutakin markkinaa. Tämä on meille vain viesti siitä, että on syytä pitää lainsäädäntö ajan tasalla. Tässä asiassa kannattaa olla mieluummin pikkuisen etukäteen viisas, että ei jää nukkumaan siihen tunteeseen, että nyt asiat ovat hyvin.

Tämä lakiesitys on aivan erinomainen, ja toivon, että se saa nopean käsittelyn. Kiitoksia erinomaisesta työstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Oikeusministeri Meri, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

14.28 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan nyt ensin näihin kiitoksiin, että hyvä esitys mutta osittain väärin sammutettu: Tämä ei nyt kyllä pidä paikkaansa. Elikkä tässä nimenomaan puututaan myös alipalkkaukseen, joka voi ilmetä hyvin eri tavoin, ja siinä, miten palkkaa maksetaan, täytyy olla ilmeinen ristiriita. Tästä on viime kaudella ollut selvitys — oppositiopuolueet ovat olleet silloin hallituksessa — ja tässä selvityksessä tuotiin esille, että pitäisi sitten olla laissa säädetty minimipalkka. Olen tarkistanut tämän oikeusministeriön virkamiehiltä, ja tämä on edelleen virkamiesten virkavastuulla antama kanta, että meillä pitäisi olla minimipalkka laissa, jos me halutaan tällainen teidän toivoma alipalkkaus tai palkkavarkaus erikseen mainittavaksi. Mutta kun tämä pitää sisällään sen. Te annatte sellaisen käsityksen, että aivan kuin me emme puuttuisi tähän ilmiöön, ja tämä ei pidä paikkaansa. Me selkeytämme tätä pykälää, jotta siihen voidaan puuttua paremmin kuin nykyisin.

Mitä tulee kanneoikeuteen, niin se ei ole hallitusohjelmassa, ja olen saanut tiedon oikeusministeriöstä, keskustellut asiasta, että viime hallituskaudella sitä ei ole haluttu edistää. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Elikkä voitte kysyä toinen toisiltanne, esimerkiksi sosiaalidemokraatit pääministeripuolueena, miksi sitä ei viety eteenpäin. En ota siihen kantaa.

Sitten täällä kysyttiin yrittäjyydestä: Sopimussuhteen nimittäminen toimeksiannoksi tai työnteon määrittelemineen yrittäjätöksi ei ole ratkaisevaa sen tunnusmerkistön soveltamisen kannalta, jos työsuhteen tunnusmerkit tosiasiallisesti täyttyvät. Niinhän tämä yleensäkin on, että et voi varjota todellista oikeustoimea johonkin muuhun oikeustoimeen.

Sitten täällä kysyttiin valvontaresursseista ja muista tietojenvaihtohankkeista: Työ- ja elinkeinoministeriö tosiaan teki tämän työperäisen hyväksikäytön ohjelman — muistaakseni silloin edustaja Satosen johdolla — ja siellä oli hyviä toimenpiteitä, myös muun muassa tietojenvaihto, ja näitä tehdään eri ministeriöissä. Tässä on työsuoje-luviranomaisia ja tässä on sosiaali- ja terveysministeriö ja TEM, ja tulorekisteri on taas veropuolella. Totta kai on tärkeätä, että tietojenvaihto toimii ja siellä on riittävät

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

resurssit, mutta myös poliiseille on laitettu lisää resursseja, jotta he pystyvät tutkimaan rikoksia.

Ihmiskaupan osalta perusteluissa on selkeästi tuotu niitä eroja, ja tietysti ihmiskauppaan liittyy muitakin rikoksia kuin työrikoksia. Siellä on seksiorjana käyttäminen, pakkoavioliitto ja tämäntyyppisiä orjuuttamistilanteita, ja se on oma kysymyksensä, mutta on haluttu pitää selkeä ero. Tällä ei ole tarkoitus muuttaa ihmiskaupan tunnusmerkistöä. Ihmiskauppa on ihmiskauppaa, ja tämä on sitten työperäistä hyväksikäyttöä.

Totta kai maahanmuuttopolitiikka myös vaikuttaa tulorajoihin siihen, miten täällä ihmisiä pystyy käyttämään hyväksi. Joten en ole täysin samaa mieltä siitä, että hallituksen kaikki politiikka olisi huonoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.32.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 15.58.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.58 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kaksi uutta rikosnimikettä: kiskonta työelämässä ja törkeä kiskonta työelämässä. Tavoitteena on puuttua nykyistä tehokkaammin työperäiseen hyväksikäyttöön ja selkeyttää rikosoikeudellista sääntelyä.

Kiskonta työelämässä kattaisi tilanteet, joissa työn ja siitä maksettavan palkan välillä on selvä epäsuhta. Kyse voi olla alipalkkauksen lisäksi myös muusta hyväksikäytöstä, kuten perusteettomien maksujen perimisestä työntekijältä. Törkeä tekemuoto koskisi vakavimpia ja suunnitelmallisia tapauksia, joissa tavoitellaan merkittävää taloudellista hyötyä tai aiheutetaan työntekijälle suurta haittaa. Rangaistus olisi vähintään neljä kuukautta ja enintään neljä vuotta vankeutta.

Nykyinen kiskonnan tapainen työsyörintä korvataan näillä säännöksillä. Uudistus selkeyttää rangaistavuuden edellytyksiä ja kiristää seuraamuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Työperäinen hyväksikäyttö on todellinen ongelma. Viranomaiset ovat havainneet alipalkkausta, perusteettomia maksuja työnsaannista, puutteita työaikakirjanpidossa sekä tilanteita, joissa työntekijä on tosiasiallisesti työsuhteessa mutta häntä kohdellaan yrittäjänä. Hyväksikäyttö kohdistuu usein ulkomaalaisiin työntekijöihin, joiden suomen kielen taito ja tietämys oikeuksista ovat rajalliset. Ilman riittävää kielitaitoa ja perehdytystä työelämän pelisääntöihin työntekijät eivät pysty vaatimaan oikeuksiaan. Suomeen saa tulla töihin, mutta sen täytyy tapahtua sääntöjen ja lakien mukaisesti. Suomen kielen opettelu ja työelämän sääntöihin perehtyminen vähentävät haavoittuvuutta ja turvaavat reilut työmarkkinat kaikille.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

On myös syytä huomata, että laajamittainen työperäinen maahanmuutto ilman riittäviä suojamekanismeja voi lisätä hyväksikäyttötapauksia. Sitä perussuomalaiset eivät voi hyväksyä, etenkin kun suomalaisia on edelleen laajalti työttömänä.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä vahvistetaan myös viranomaisten keinoja puuttua vakaviin tapauksiin. Törkeä kiskonta työelämässä lisätään rikoksiin, joissa telekuuntelu on mahdollista. Lisäksi oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotetaan uusiin rikosnimikkeisiin, mikä mahdollistaa yhteisösakon määräämisen yrityksille. Kyse on työntekijöiden suojelusta, reilujen työmarkkinoiden turvaamisesta ja rikollisen toiminnan kitkemisestä. Lainsäädännön tulee antaa viranomaisille riittävät keinot puuttua väärinkäytöksiin tehokkaasti ja ajoissa.

Kiitän, oikeusministeri Leena Meri, tästä tärkeästä esityksestä. Tähänkin tarvittiin perussuomalaiset ja perussuomalainen ministeri.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.02 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen on oltava maa, jossa jokaisen ihmisen arvo on jakamaton. Jokainen on arvokas myös silloin, kun hän tulee tänne työn vuoksi, puhuu muita kieliä tai ei tunne järjestelmäämme. Ihmisarvo ei neuvottele, eikä se saa muuttua työmarkkinoilla kaupankäynnin kohteeksi.

Nyt vastaamme ilmiöön, joka on ollut liian pitkään näkymättömissä. Tämä esitys on annettu työperäisen hyväksikäytön kitkemiseksi. Se ei ole vain hallinnollista epäselvyyttä tai yksittäisiä väärinkäytöksiä, vaan ilmiö, jossa ihmisiä on johdettu harhaan, painostettu, alipalkattu ja pidetty sellaisessa riippuvuussuhteessa, ettei heillä käytännössä ole ollut mahdollisuutta puolustaa itseään. Tällaista ei voi hyväksyä missään tai milloinkaan. Kaikenlainen hyväksikäyttö loukkaa syvästi turvallisuutta. Kyse ei ole vain uhrin henkilökohtaisesta turvallisuudesta vaan koko yhteiskunnan turvallisuudentunteesta. Jos joku voidaan pakottaa tekemään pitkää päivää pienellä palkalla ilman laissa säädettyjä oikeuksia, silloin järjestelmän rehellisyys ja luottamus murtuvat. Rehelliset yritykset jäävät alakynteen, ja työmarkkinoille syntyy harmaa alue, jota emme voi sallia.

Arvoisa rouva puhemies! Hyväksikäyttö on saatava rikosoikeudellisesti kiinni. Sinne tarvitaan selkeämpiä tunnusmerkistöjä ja kovempia seuraamuksia, jotta uhrin ei enää tarvitse todistaa tulleen syrjityksi etnisyyden tai kansallisuuden perusteella. Hyväksikäyttö on väärin riippumatta siitä, keneen se kohdistuu tai missä sitä esiintyy — rakennuksilla, keittiöissä, siivouksessa ja hoivassa on saatava työskennellä ihmisarvoa kunnioittaen. Se on väärin nimenomaan siksi, että ihmistä käytetään hyväksi. Kenelläkään ei tule olla oikeutta kajota toisen ihmisen perusoikeuksiin Suomessa. Siksi tämä esitys vahvistaa poliisin ja syyttäjän keinoja tutkia vakavia hyväksikäyttötapauksia. Se antaa viranomaisille ne työkalut, jotka tällaisen rikollisuuden kitkeminen vaatii. Samalla se suojaa niitä työntekijöitä, joiden panos on yhteiskunnalle välttämätön.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei ole vain tekninen muutos rikoslakiin, se on kannanotto ihmisarvon puolesta. Se on viesti siitä, että Suomessa kenenkään ei tarvitse pelätä työnantajaa tai sitä, että oikeudet riippuvat kielitaidosta. Siksi tämä on myös turvallisuuspoliittinen teko. Me vahvistamme yhteiskunnan eheyttä, luottamusta ja oikeudenmukaisuutta. Sellaiseen maahan ihmiset haluavat tulla töihin, ja sellaista maata me haluamme rakentaa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.07 Timo Suhonen sd: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Pidän työperäisen hyväksikäytön kitkemistä ja yleensäkin työntekijöiden oikeuksien vahvistamista tarpeellisenä, mutta totean samalla, että tämä hallituksen esitys ei ole yksinään riittävä. Hyväksikäyttöön puuttuminen edellyttää lisäksi vahvempia keinoja, joilla työntekijät pääsevät käytännössä paremmin turvaamaan oikeuksiaan. Haluan korostaa ammattiliittojen kanneoikeuden merkitystä osana kokonaisuutta. Olen tehnyt asiasta lakialoitteen laiksi järjestökanteesta työsuhteeseen liittyvässä riita-asiassa. Valitettavasti tämä ei tuolloin saanut kannatusta hallituksen edustajilta, mutta jospa nyt olemme tulleet asiassa lähemmäs toisiamme.

Arvoisa rouva puhemies! Työperäisen hyväksikäytön ongelma ei ole vain lainsäädännön tasolla vaan siinä, että oikeudet jäävät usein käyttämättä. Moni hyväksikäytetty työntekijä on riippuvainen työnantajastaan, velkaantunut tai pelkää työnsä ja oleskelulupansa puolesta. Hyväksikäyttö ei lopu sillä, että rikoslaki on kunnossa, jos kukaan ei uskalla viedä asiaa eteenpäin. Pidän siis todella tärkeänä, että hallituksen esityksessä työperäiseen hyväksikäyttöön puututaan rikoslain keinoin ja sääntelyä selkeytetään. Uudistus jää kuitenkin vajaaksi, jos samaan aikaan ei puututa siihen, miksi suorastaan rikolliset tapaukset jäävät pahimmillaan piiloon. On hyvä, että rikosvastuuta vahvistetaan, mutta yhtä tärkeää on kysyä, miksi niin moni tapaus ei koskaan päädy viranomaisten tietoon.

Olen siis jo aiemmin esittänyt ammattiliitoille kanneoikeutta, joka mahdollistaisi oikeudenkäynnin työntekijän puolesta ilman, että tämän tarvitsee itse ryhtyä prosessin vetäjäksi. Kyse on hyvin konkreettisesta muutoksesta: siirretään riskiä pois yksittäiseltä työntekijältä. Nyt liian moni joutuu valitsemaan oikeuksiensa ja toimeentulonsa välillä. Rikoslain uudistaminen ja järjestökanteen mahdollistaminen eivät ole vaihtoehtoja, vaan ne täydentävät toisiaan. Rikoslaki toimii silloin, kun tapaus tulee ilmi. Järjestökanteella varmistetaan, että se ylipäättään tulee ilmi ja asiaan puututaan kuten kuuluu.

Arvoisa rouva puhemies! Jos haluamme oikeasti kitkeä työperäistä hyväksikäyttöä, meidän on rakennettava järjestelmä, jossa oikeuksia voi käyttää myös käytännössä. Siksi järjestökanteen edistäminen on seuraava välttämätön askel, ja totean myös sen, että alipalkkauksen kriminalisointi on seuraava askel. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.10 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tästä on helppo jatkaa edellisen puhujan, suuresti arvostamani edustaja Suhosen jalanjäljillä ja todeta heti alkuun, että on hyvä, että hallitus on ryhtynyt keinoihin viime vuonna paljastuneiden erittäin huolestuttavien hyväksikäyttötapausten jälkeen työperäisen hyväksikäytön kitkemiseksi. Tässä hallituksen esityksessä olevat tiukennukset ovat hyvin kannatettavia, mutta valitettavasti kuitenkin ne ovat riittämättömiä tämän ongelman taklaamiseen. On hyvä, että työelämässä tapahtuvan kiskonnan rikossäännöstä uudistetaan ja rangaistuksia vakavimmissa tapauksissa kiristetään ottamalla käyttöön myös törkeä kiskonta työelämässä -rikosnimike. Myös syrjintäelementin vaatimuksen poistaminen on hyvä uudistus, sillä se mahdollistaa tapauksiin puuttumisen entistä laajemmin ja helpommin.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Myös yritysten vastuun laajentaminen uusiin rikosnimikkeisiin on kannatettavaa. Työperäinen hyväksikäyttö on kuitenkin osoittautunut meillä julkisuudessa olleiden tietojen perusteella valitettavan yleiseksi ilmiöksi työmarkkinoilla. Tämän takia sen kitkeminen ja ennaltaehkäiseminen vaatii laajempaa keinovalikoimaa ja muutosta niin lainsäädännössä, valvonnassa kuin myös asenteissa. Moninaisia toimia siis tarvitaan, jotta kaikki työntekijät saavat oikeudenmukaisen palkan ja hyvät työolot sekä rehelliset ja hyvin asiansa hoitavat yrittäjät pääsevät reilumpaan kilpailuasetelmaan. Tässä on tietenkin pakko todeta, että näitä onneksi meillä Suomessa suurin osa ilman muuta on, eli rehellisiä yrittäjiä, jotka toimivat pelisääntöjen mukaan.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme SDP:stä ehdottaneet monia keinoja, joita tarvitaan työperäisen hyväksikäytön kitkemiseksi ja torjumiseksi. Näistä kaksi keskeistä ovat palkkavarkauden kriminalisointi ja ammattiliittojen kanneoikeus.

Palkkavarkauden tai alipalkkauksen kriminalisointi olisi tehokas, selkeä ja oikeudenmukainen keino torjua työperäistä hyväksikäyttöä työntekijöiden asemaa vahvistaen. Tässä hallituksen esityksessä oleva kiskonta työelämässä -säännös mahdollistaa puuttumisen vain osaan tapauksista, joissa työntekijälle ei ole maksettu hänelle kuuluvaa palkkaa. Alipalkkauksen kriminalisointi sen sijaan tekisi palkan tai sen osien maksamatta jättämisestä itsestään jo rangaistavan teon, ja tämä mahdollistaisi paljon laajemman puuttumisen ongelmatapauksiin.

Ammattiliittojen kanneoikeus puolestaan mahdollistaisi epäkohtiin puuttumisen entistä tehokkaammin ja laajemmin, kun kanteen nostaminen ei ole kiinni pelkästään työntekijän mahdollisuudesta toimia yksin. Tämä vahvistaisi erityisesti kaikista heikoimmassa asemassa olevia, joille kanteen nostaminen muun muassa kielitaidon tai suomalaisen järjestelmän tuntemattomuuden vuoksi on vaikeaa. Tällaiset työntekijät voivat myös pelätä oman työnsä ja siihen perustuvan oleskelulupansa puolesta, minkä takia he eivät välttämättä uskalla jättää kannetta itse.

Arvoisa rouva puhemies! Työperäinen hyväksikäyttö on Suomessa valitettavasti merkittävä ongelma. Tästä kertovat useat viime vuosina paljastuneet tapaukset, ja valitettavasti pelkään, että nämä ovat vain jäävuoren huippu. Onkin tärkeää, että hallitus etsii ratkaisuja tilanteen parantamiseksi. Valitettavasti kuitenkin tämä käsiteltävänä oleva esitys jää valitettavan riittämättömäksi, vaikkakin on hyvä. Kun hallituksen työelämäpolitiikka on keskittynyt työntekijöiden aseman heikentämiseen, olisi aika, että hallitus tekisi myös työntekijöiden asemaa vahvistavia esityksiä enemmänkin. Tämä olisi myös rehtien suomalaisten yrittäjien etu. Reilut työehdot ja reilu kilpailu on työntekijöiden sekä yritysten yhteinen etu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elo.

16.14 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Alkuun hallitukselle täytyy antaa kiitosta tästä lakiesityksestä. On tärkeää, että työperäiseen hyväksikäyttöön puuttuminen on tema, joka yhdistää hallitus—oppositio-rajojen yli. On hyvä, että hallitus esittää työelämässä tapahtuvan kiskonnin rangaistavuuden kiristämistä, ja samoin on tärkeää, että tällaisiin rikoksiin syyllistyneet voidaan määrätä liiketoimintakieltoon ja että telekuuntelun mahdollistavien rikosten listaan lisätään törkeä kiskonta työelämässä. Nämä ovat oikeansuuntaisia ja tarpeellisia toimia työriiston kitkemiseksi suomalaisesta yhteiskunnasta.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Haluan nyt vielä kertaalleen kiittää Finlandia-palkittua toimittajaa Paavo Teittistä kirjasta Pitkä vuoro, joka tosiaan syksyllä nosti tämän rikollisen ilmiön laajasti julkisuuteen ja herätti paljon tärkeää keskustelua. On pysäyttävää, miten suuri osa Suomessa tapahtuvasta taloudellisesta toiminnasta nojaa työntekijöiden, usein ulkomaisten työntekijöiden, systemaattiseen hyväksikäyttöön ja suoranaiseen riistoon. Esimerkkejä vakiintuneista työperäisen hyväksikäytön rakenteista löytyy ravintoloista, kuljetuspalveluista, rakennusosalta, marjabisneksestä, metsäalalta. Meidän on yhteiskuntana pystyttävä pysäyttämään tämä kehitys ja kitkemään tällainen rikollinen toiminta ja varmistettava, että tällaisten rikosten uhreiksi joutuneet saavat Suomessa oikeutta ja turvaa.

Arvoisa puhemies! On selvää, että työnantajalla ei tule olla minkäänlaisia kannustimia rakentaa liiketoimintansa kannattavuutta työperäisen hyväksikäytön varaan. Sääntelyn ja valvonnan on oltava tehokasta ja sanktioiden niin ankaria, ettei kenellekään tule kiusausta tavoitella voittoa työntekijöiden oikeuksien kustannuksella. Tärkeää on myös linjata selkeästi, miten työntekijöiden oikeudet saadaan turvattua työnteon muotojen muuttuessa esimerkiksi alustatalouden myötä. Ei ole kestävä, jos uusien menestyvien liiketoimintamallien kannattavuus perustuu lähinnä työlaainsäädännön kiertämiseen, kun työnantajan velvollisuudet on ulkoistettu yrittäjäkumppanien eli työntekijöiden vastuulle.

Hallituksen esitys tunnistaa aivan oikein, että työperäinen hyväksikäyttö liittyy sekä työelämän murrokseen että ulkomaisen työvoiman lisääntymiseen. Työmarkkinoiden rakennemuutos, uudet työnteon muodot ja alihankintaketjujen pirstaloituminen ovat hämärtäneet työnantajan ja työntekijän välistä suhdetta. Ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden määrä Suomessa on kasvanut, ja samalla ovat lisääntyneet tapaukset, joissa työntekijän haavoittuvaa asemaa tai tietämättömyyttä omista oikeuksistaan käytetään häikäilemättä hyväksi reilua palkkausta ja työehtoja laiminlyöden. Keskeisiä riskitekijöitä näissä tapauksissa ovat muun muassa työntekijän riippuvuus työnantajasta erityisesti oleskeluluvan saamisen osalta, heikko tieto omista oikeuksista, kielitaidon puute sekä työsuhteiden epävarmuus. Erityisen huolestuttavaa on niin sanottu vale- ja pakkoyrittäjäys. Monilla aloilla erityisesti ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä ohjataan näennäiseen yrittäjäasemaan, jolloin he jäävät ilman työsuhteen suojaa. On hyvä, että esityksessä selvennetään, että myös tällaiset näennäiset toimeksiantosuhteet kuuluvat sääntelyn piiriin ja voivat täyttää kiskonnan tunnusmerkistön. Edelleen jää kuitenkin tarve kokonaisvaltaisemmalle lainsäädännön uudistamiselle. Toivon, että hallitus huomioi alustatyöntekijät ja heidän asemansa turvaamisen riittävällä tavalla viimeistään alustatyödirektiivin toimeenpanon yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Tosiaan myös muita toimenpiteitä tarvitaan, jotta työperäinen hyväksikäyttö saadaan kitkettyä Suomen työmarkkinoilta. Vihreät ovat esittäneet keinoiksi jo täällä mainittua ammattiliittojen kanneoikeutta, jotta omien oikeuksien puolesta taisteleminen ei jää vain yksittäisen hyväksikäytetyn työntekijän vastuulle. Kannatamme myös alipalkkauksen kriminalisointia, jota täällä myös edeltävät edustajat ovat nostaneet esiin. Viranomaisille on taattava riittävät resurssit tutkia työperäistä hyväksikäyttöä ja puuttua siihen, ja lisäksi on varmistettava, ettei hyväksikäyttötapauksia priorisoida tutkintavaiheessa pois muiden asioiden tieltä. Myös uhrien saamaa apua on vahvistettava. Esimerkiksi tulkkaus- ja oikeusapupalveluita on vahvistettava niin, että uhrin saavat apua heti prosessin alusta asti sekä lievissä että vakavissa rikosnimikkeissä.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on tärkeää nostaa esiin myös hallituksen harjoittama maahanmuuttajien aseman systemaattinen heikentäminen, joka lisää riskiä työvoiman hyväksikäyttöön, kun työntekijät eivät esimerkiksi oleskeluluvan menettämisen pelossa uskalla vaatia oikeuksiaan. Leikkaukset kotoutumisesta puolestaan heikentävät maahanmuuttajien mahdollisuuksia saada tietää omista oikeuksistaan. Mutta kun hallitus on nyt näin lupaavasti aloittanut tämän työvoiman systemaattiseen hyväksikäyttöön puuttumisen, niin toivon, että se jatkaa tätä työtä edistämällä myös näitä muita esiin nostettuja toimia. Vaikuttavaa ja johdonmukaista politiikkaa olisi varmistaa, etteivät hallituksen omat toimet ole keskenään ristiriidassa tässäkään asiassa. Jos ja kun haluamme elää yhteiskunnassa, jossa mikään osa taloudellisesta toiminnasta ei rakennu heikoimpien hyväksikäytön varaan, emme voi tyytyä yksittäisiin korjausliikkeisiin ja poukkoilevaan politiikkaan. Siksi odotan tässä hallitukselta enemmän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi.

16.20 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriön selvitysten mukaan työperäinen hyväksikäyttö on lisääntynyt ja muuttunut entistä monimuotoisemmaksi. Esille on noussut esimerkiksi alipalkkausta, perusteettomia kynnysrahoja, puutteita työaikakirjanpidossa, tapauksia, joissa työntekijä on tosiasiallisesti työsuhteessa mutta häntä kohdellaan yrittäjänä. Näitä tilanteita on raportoitu erityisesti siivous-, ravintola-, rakennus-, puutarha- ja kausityöaloilla sekä maa- ja marjataloudessa mansikkamailta mustikkametsiin. Aika usein näissä tilanteissa myös ihan julkisuudessa olleiden tietojen pohjalta sekä hyväksikäyttäjä että hyväksikäytetty saattavat olla maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, toki myös muita.

Työperäinen hyväksikäyttö vääristää reilua kilpailua. Se heikentää luottamusta työmarkkinoihin ja kohdistuu juuri kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin työntekijöihin. Työperäinen hyväksikäyttö vaikuttaa rehelliseen suomalaiseen työhön ja yrittämiseen. Työntekijöitä sortavat työnantajat saavat kilpailuetua niihin verrattuna, jotka noudattavat hyviä käytäntöjä ja lainsäädäntöä. Onkin nyt erittäin hyvä, että hallitus toi tämän esityksen ja esittää rikoslakiin merkittäviä muutoksia työperäisen hyväksikäytön torjumiseksi.

Kiskonta työelämässä uutena rikosnimikkeenä kattaa tilanteet, joissa työn tekemisen ja siitä maksettavan vastikkeen välillä on ilmeinen epäsuhta. Kyse ei siis ole pelkästä alipalkkauksesta vaan myös esimerkiksi perusteettomien maksujen perimisestä työnsaannin ehtona. Lisäksi säädetään uusi rikosnimike, törkeä kiskonta työelämässä, ja siitä tuomittaisiin, kun tekijä tavoittelisi huomattavaa taloudellista hyötyä tai aiheuttaisi työntekijälle erityisen tuntuva vahinkoa. Tästähän voitaisiin tuomita jopa enintään neljään vuoteen vankeutta. Tuossa hallituksen esityksessä arvioitiin, että vuosittain ehkä 1—2 vankeusrangaistusvuotta tulisi tämä esitys lisäämään, eli kovin suuressa mittakaavassa ei näitä tilanteita toivottavasti tule vastaan. Kyllähän tällä lainsäädännöllä on myös ilman muuta ennaltaehkäisevää vaikutusta. Lakimuutokset ulottuisivat rikoslain lisäksi myös muuhun lainsäädäntöön. Liiketoimintakiellosta annettua lakia päivitettäisiin niin, että se voisi tulla kyseeseen, jos yritystoiminnassa on syyllistytty kiskontaan työelämässä.

Tosielämän esimerkkejä on valitettavasti useita. Itä-Uudenmaan käräjäoikeus antoi neljän kuukauden ehdollisen vankeusrangaistuksen siivoustyötä teettäneelle yrittäjälle

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

kahdesta kiskonnan tapaisesta työsyrynnästä irakilaisten siivoojien kohdalla. Pohjanmaan käräjäoikeus käsittelee vietnamilaisiin työntekijöihin kohdistunutta kiskontaa ja ihmiskauppaa, jossa työpaikan saamisesta epäillään perityn laittomia kynnysrahoja jopa 10 000 euroa. Osalla Suomen marja- ja vihannestiloista ei ole käytetty esimerkiksi lainkaan työvuoroluetteloa. On epäselvää, kuinka pitkiä työpäiviä on teetetty. On puhuttu jopa 15-tuntisista työpäivistä ilman ylityökorvauksia.

Työperäisen maahanmuuton tulee olla myös yhteiskunnallisesti kestävä. Sen tulee vastata todelliseen työvoimatarpeeseen, turvata reilut työehdot ja vahvistaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus pohjaa. Tiedämme kuitenkin, että toki pelkkä rikoslain muutos ei ratkaise kaikkia ongelmia, jos harmaan talouden torjuntaan tai alihankintaketjujen valvontaan ei suunnata voimavaroja. Reilu työelämä ei synny itsestään. Se vaatii selkeitä pelisääntöjä, tehokkaita valvontakeinoja ja lainsäädäntöä, joka vastaa nykyisiin ilmiöihin. Nämä uudistukset vahvistavat työntekijöiden suojaa ja lähettävät myös selkeän, ennaltaehkäisevän viestin, eli työperäinen hyväksikäyttö ei kuulu eikä saa kuulua suomalaiseen yhteiskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.26 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Harmaan talouden torjuntaohjelmia on ollut meillä vuodesta 1996 saakka, ja jokaisella hallituskaudella on aina pala viety eteenpäin. Kun rikollisketjut menevät aina siellä edellä, niin meidän pitää koko ajan tätä lainsäädäntöä ja muuta päivittää ja viranomaisyhteistyötä lisätä. Tässä on siitä kysymys, ja tämäkin on erittäin tärkeää. Myös täytyy muistaa, että nyt kun tämä torjuntaohjelma on tälle kaudelle tehty, niin myös seuraavalla kaudella pitää olla torjuntaohjelma ja pitää viedä tätä asiaa eteenpäin. Me emme saa tässä jäädä laakereillemme lepäämään.

Arvoisa rouva puhemies! Kirjailija-toimittaja Paavo Teittinen teki hyvän kirjan, joka nosti tämän taas hyvin kansakunnan puheisiin ja myöskin tietoisuuteen, mikä on hyvä asia. Ammattiliitot ovat tästä harmaasta taloudesta puhuneet todella paljon, ja täällä vanhemmat muistavat Markku Hirvosen Verohallinnosta, joka laittoi silloin 90-luvulla tätä asiaa liikkeelle, ja sieltä asti tätä on tehty. Tämä on semmoinen ilmiö, jossa yhteiskunta menettää paljon veroja ja sosiaaliturvamaksuja ja muita asioita, ja sitten epäterve yritystoiminta saa jalansijaa ja rehelliset yrittäjät jäävät taka-alalle, ja ennen kaikkea ne palkansaajat, jotka tästä kärsivät, eivät saa oikeita palkkojaan siihen työhön nähden, mitä on tehty.

Arvoisa rouva puhemies! Työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvien rangaistusten kiristäminen on todella hyvä asia, ja sitten todella hyvällä katson tätä, että tämä liiketoimintakielto on tähän tuotu mukaan, koska kun sen oikeushenkilön eli yrityksen tilanne on myöskin tässä mukana, silloin tulee tällainen ennalta ehkäisevä lainsäädäntö tässä eteen, koska rangaistusten kiristyminen tuo mukanaan sen, että tällaiselle tielle ei kannata lähteä ja sieltä seuraa sitten aika paljon semmoisia ongelmia, joita on vaikea myöhemmin kääntää toiseksi. Eli tämä on tässä hyvä kokonaisuus.

Sitten tässä lakiesityksessä, kun lähdetään siitä, että päästään tällaisen kiskontatilanteen ja törkeän kiskontatilanteen ja muun näyttämiseen, tämä työsuhteen tunnusmerkistö pitää saada näkyväksi. Eli siellä katsotaan, onko oikea työnantaja, onko siellä palvelutarjonta sillä tavoin, että se on laajaa ja menee muihinkin asioihin, onko alvit hoidettu, ovatko rekisterit kunnossa, onko yrittäjävakuutukset tehty ja muuta, niin että se kokonaisuus tulee, ja sitten se työntekijän aseman avaaminen on myös siellä. Tässä

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

mielessä tämän lähtökohdan pitää tulla esiin, ja se tässä lainsäädännössä on myös tuotu esiin. Sitten kun tätä ruvetaan vertailemaan tietokantoihin, niin me päästään tästä eteenpäin, ja silloin me katsotaan, syntyykö siellä tämä palvelussuhteen tunnusmerkistö. Meillä on erilaisia kevytyrittäjiä ja pakkoyrittäjyyttä, ja sitten on alistetussa asemassa olevia tilanteita, niin että tässä pitää päästä eteenpäin ja sillä tavalla näyttää tämä lähtötilanne oikeaksi. Vaikka näitä rangaistuksia on nyt kiristetty ja ollaan tässä kiristämässä näitä toimenpiteitä, niin tässä on koko ketju, miten tätä sitten tehdään, ja täällä alkupäässä pitää päästä siihen työhön kiinni. Siellä pitää viranomaisresurssien olla riittävän isot niin työsuojelun puolella kuin poliisin puolella, ja sitten tässä prosessissa tulevat Syyttäjälaitokset ja muut mukaan ja tätä pitää tarkastella koko loppupäähän asti. Tämä kokonaisuus vielä tässä vaatii meiltä lisää.

Täällä puhutaan aika paljon ulkomaalaisista työntekijöistä ja ulkomaalaisiin kohdistuvista, ja se kohderyhmä varmasti on tässä isolta osalta olemassa, mutta kyllä tämä kotimaisiakin toimijoita koskee. Kun katsoo tätä lakiesitystä, kuinka kiskontatapauksia tässä on ollut ja kuinka ajankohtainen tämä on, niin nämä tapaukset ovat nousseet sieltä vuodesta 2014 vuoteen 23 moninkertaiseksi. Tässä mielessä lain perusteluissa näkyy hyvin se. Sitten myös ihmiskaupassa on ihan sama tilanne, kuinka on esitutkintaan tuotu asioita ja kuinka paljon niitä rikoksia on syyksiluettu, eli niissä on kasvua merkittävästi. Tältä osin tätä työtä täytyy viedä eteenpäin. — Arvoisa rouva puhemies, olikos tässä seitsemän minuuttia vai viisi? [Puhemies: Seitsemän.] — Hyvä, saan sitten vielä vähän jatkaa. — Tämän osalta tilanne on tärkeä, että me puututaan nyt semmoiseen ongelmaan, joka on tuolla, ja me ei nähdä ehkä kuin jäävuoren huippu tässä. Toivottavasti tämä vaikuttaa sitten muuhun.

Mitä täällä on hyvin kirjoitettu kiskontaan liittyen, niin ehdotuksen mukaan kiskontaan työelämässä syyllistyisi työnantaja tai tämän edustaja, joka käyttämällä hyväksi työntekijän taloudellista tai muuta ahdinkoa, riippuvaista asemaa, ymmärtämättömyyttä, ajattelemattomuutta tai tietämättömyyttä palvelussuhteen yhteydessä hankkii tai edustaa itselleen tai toiselle taloudellista etua, joka on selvästi epäsuhteessa vastikkeeseen, eli siihen työpanokseen ja siitä saatuun korvaukseen. Tässä on hyvä luettelo niistä asioista, jotka täällä sisällä ovat, ja sitten kun mennään törkeään kiskontaan, niin se on vielä vahvempaa tekstiä. Molemmissa on sitten rangaistukset perässä. Voi sanoa, että tämä lain teksti on hyvä ja sen osalta varmasti saadaan työkaluja nyt sitten myöskin siellä loppupäässä. — Palaan tähän alkupään työskentelyyn vielä toisessa puheenvuorossa. Kiitos tässä vaiheessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

16.33 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on tärkeä, niin kuin tietysti kaikki hallituksen esitykset ovat aina tärkeitä, mutta tämä on oikein erityisen tärkeä, kun tässä ollaan parantamassa duunarin asemaa, mitä monasti on täällä salissa kuultu, että ollaan oltu heikentämässä. Nyt ainakin sitten vähän parannetaan.

Tämä työperäinen hyväksikäyttö ei ole mikään pieni yksittäinen ongelma, niin kuin tässä on kuultu, vaan oikein vakava ilmiö, jossa työntekijöitä riistetään taloudellisen hyödyn vuoksi. Heille maksetaan liian vähän, teetetään liian pitkiä päiviä, jätetään lisät maksamatta, peritään jopa kynnysrahoja työpaikasta, ja joskus työsuhde yritetään vielä naamioida yrittäjyydeksi. Tässä esityksessä todetaan myös se, että tätä ilmiötä esiintyy

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

erityisesti siivous-, ravintola-, rakennus-, puutarha- ja kausityöaloilla eli erityisesti tällaisilla maahanmuuttajavaltaisilla aloilla, ja se on tässä keskustelussa usein tullut sanottua, mutta se on vähän unohtunut kertoa, että monasti myös nämä työnantajat ovat maahanmuuttajataustaisia yrityksiä, kuten ravintoloita, joissa sitten omia maanmiehiä sorretaan.

Tämä nykyinen kiskonnan tapainen työsyryntä on ollut käytännössä ongelmallinen, koska siihen liittyvä tämmöinen syrjintäelementti on sitten vaikeuttanut puuttumista aivan epätarkoituksenmukaisella tavalla. No, nyt tilanteeseen ehdotetaan kahta selkeämpää rikosnimikettä: kiskonta työelämässä ja sitten törkeä kiskonta työelämässä. Samalla rangaistuksia kiristetään, oikeushenkilön rangaistusvastuuta laajennetaan, liiketoimintakielto mahdollistetaan suuremmin ja vakavimmissa tapauksissa myös jopa telekuuntelu tulee mahdolliseksi. Tämä on juuri sellaista lainsäädännön selkeyttämistä ja koventamista, jota on tarvittu.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt kannattaa nähdä myös isompi kuva: Tämä työperäinen hyväksikäyttö on yksi työperäisen maahanmuuton vakavista lieveilmiöistä. Kun ulkomailta tuotua työvoimaa voidaan painaa heikommille ehdoille, sillä ei poljeta vain ja ainoastaan maahanmuuttajataustaisia työntekijöitä vaan samalla luodaan painetta heikentää myöskin suomalaisten palkkoja ja työehtoja. Tämä on väärin ihan kaikkia kohtaan. [Timo Suhonen: Kyllä!] Sinä aikana, kun vuodesta 2011 saakka täällä olen ollut, perussuomalaiset ovat olleet tässä asiassa hyvinkin johdonmukaisia: Suomeen ei pidä rakentaa halpatyömarkkinoita, joilla rehellinen työnteko muuttuu hyväksikäytön välineeksi. Tähän saa ja on aina saanut minun mielestäni ja meidän mielestä laajemminkin tulla rehellisiin töihin, mutta täällä on myös eletävä Suomen sääntöjen mukaan, ja työnantajien, myös näiden maahanmuuttajataustaisten työnantajien, on noudatettava Suomen lakeja.

Tässä kohtaa onkin hyvä kysymys, miksi ne puolueet, jotka ovat vuosikausia tässä salissa vaatineet lisää tätä työperäistä maahanmuuttoa, eivät ole puuttuneet riittävän vakavasti aiemmin niihin ongelmiin, joita siihen on käytännössä liittynyt. Nyt tämä hallitus tekee sen, mitä olisi pitänyt tehdä jo paljon aiemmin, mutta silti tuntuu monia puheita kuunnellessa, että vaikka tehdään enemmän kuin on tehty aiemmin, niin silti ei tehdä riittävästi. Täällä on tänään ammattiliittojen kanneoikeus tullut monessa puheenvuorossa, ja sitten se, että alipalkkaus pitäisi nytten sitten kriminalisoida. No joo, varmaankin näin, mutta tämä puhe on tullut erityisesti SDP:n mutta myös äsken vihreitten ja sitten vasemmistoliitonkin puolelta, ja edellisellä hallituskaudella te kaikki kolme puoluetta — nyt täällä salissakin suurin osa muista ihmisistä on näistä puolueista — olitte kolmestaan hallituksessa. No, siinä oli sitten toki pari muutakin, ja nekö, keskusta ja RKP, sitten estivät silloin, niin että alipalkkausta ei kriminalisoitu tai tätä ammattiliittojen kanneoikeutta ei toteutettu? Heistäkö se jäi viime kaudella kiinni? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — No niin, vastauspuheenvuorot, edustaja Suhonen ja edustaja Lyly.

16.37 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Äskeisen edustajan puheenvuoro oli kyllä varsin hyvä. Siinä oli hyviä elementtejä, jotka myös itse allekirjoitan. [Juho Eerola: Etenkin lopussa!]

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Mutta sitten kun oli tämä loppuhämmennys siitä, miksi edellisellä kaudella ei tehty sitä ja miksi ei tehty tätä, niin voinen esittää saman kysymyksen teille, arvoisa hallituspuolueen kansanedustaja. Oikeusministeri Meri on todennut julkisesti, että kannattaa ammattiliittojen kanneoikeutta. Teidän hallituksen ministeri on todennut julkisesti, että kannattaa ammattiliittojen kanneoikeutta. Miksi ette ole tehneet sitä? Miksi ette ole sitä säätäneet tällä kaudella? Eli sama kysymys teille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Lyly, ja haluaako Eerola sitten vastata vielä? [Juho Eerola: Haluaa!] — Mutta ensin Lyly.

16.38 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun sanotaan, että miksi ette tehneet edellisellä kaudella, niin täytyy sanoa, että tällä kaudella pitäisi sanoa, että miksi olette tehneet juuri tuollaisia lakiesityksiä, muun muassa paikallisen sopimisen osalta, joka edesauttaa sitä tilannetta, että työntekijät, jotka tulevat tuolta maan rajojen ulkopuolelta, eivät tiedä oikeuksiaan silloin, kun paikallista sopimista tehdään. Tämä on minusta ollut paikallisen sopimisen osalta aika iso asia. Kyllä tässä voidaan syyttäviä sormia, tai mitä tämä nyt sitten onkin, osoittaa eri tahoille. Ongelma on ollut pitkään, ja siihen on koko ajan haettu erilaisia ratkaisutapoja. Pääsyy on aika monessa tilanteessa se, että he eivät tiedä omia oikeuksiaan, kun he tänne tulevat. Kanneoikeus on yksi tapa, jolla asia järjestetään. Norjassa on palkkavarkaus kriminalisoitu, ja se perustuu siihen, jos työehtosopimuksesta poiketaan sillä tavalla, että he pystyvät sen näyttämään. Näitä tapoja on kyllä olemassa. Toivotaan, että me päästään tässä yhteisymmärryksessä eteenpäin, niin kuin tämänkin lain osalta näyttäisi tapahtuvan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Eerola.

16.39 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, lopetetaan tämä syyttävien sormien osoittelu ja kivien heittäminen. Syyllistyin siihen itsekin, kun olin teidän puheitanne aikani tässä salissa kuunnellut ja aloin ihmettelemään, että kun kanneoikeus ja alipalkkauksen kriminalisointi tuntuvat olevan niin tärkeitä, niin miksei niitä sitten ole aiemmin tehty.

Mutta oikeastaan tuossa äskeisessä omassa puheenvuorossani sen syyn paljastinkin, kun mainitsin, että olivatko ne keskusta ja RKP sitten, jotka estivät sen viime kaudella. Te tiedätte hyvin itsekin, että niin kauan kuin yksikään puolue ei saa 50 prosentin kannatusta ja muodosta yksin hallitusta, niin silloin täytyy ottaa niiden muidenkin puolueiden kannat ja näkemykset huomioon. Oppositiossa on sikäli helpompaa, että silloin pääsee esittämään vain ja ainoastaan ne omat ehdottoman oikeat kannat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Sitten edustaja Kalmarin poissa. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

16.40 **Jessi Jokelainen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Suomea pidetään usein työntekijän oikeuksien mallimaana. On totta, että ammattiyhdistysliikkeemme on tehnyt ja tekee sinnikkäästi työtä työntekijöiden oikeuksista kiinni pitämiseksi ja niiden parantamiseksi, mutta myös valtiolta ja lainsäätäjiltä vaaditaan järeämpiä toimia työelämän sokeiden pisteiden osalta.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Maineestamme huolimatta työperäinen hyväksikäyttö on kiinteästi pesiytynyt yhteiskuntamme rakenteisiin. Sitä esiintyy julkisella sektorilla, yksityisissä yrityksissä, kaikenkokoisissa työyhteisöissä, kuntien ja valtion kilpailuttamissa urakoissa ja työsuhteeksi naamioiduissa yrittäjyysmuodoissa. Työperäiselle hyväksikäytölle erityisen alttiita ryhmiä ovat oikeuksistaan tietämättömät nuoret työntekijät ja maahanmuuttajat. Yhteiskuntamme on monessa tapauksessa epäonnistunut antamaan työperäisen hyväksikäytön uhreille oikeutta tai ylipäättään suojelemaan työntekijöitä niin, ettei hyväksikäyttöä tapahdu. Tapauksia jätetään systemaattisesti tutkimatta ja huomiotta, koska työntekijän oikeuksien laiminlyöminen on aina taloudellista voittoa jollekin.

Arvoisa rouva puhemies! On erittäin tärkeää, että hallitus reagoi työperäisen hyväksikäytön laajuuteen ja vakavuuteen rikoslain muutoksella. Rikoslakia on selkeytettävä, ja siten uudistus on ehdottoman kannatettava. On kuitenkin niin, että tämä uudistus on vasta alku ja paljon muutakin tulisi tehdä työperäisen hyväksikäytön kitkemiseksi. Olemme vasemmistossa pitkään peräänkuuluttaneet alipalkkauksen kriminalisointia, ja jatkossa yksilöiden lisäksi yritykset olisi saatava vastuuseen esimerkiksi kirjaamalla lakiin kattava oikeushenkilön rangaistusvastuu.

Vaikka hallituksen esitys on oikeansuuntainen, on samaan aikaan selvä fakta, että hallitus on lukuisilla ulkomaalaislain kiristyksillään heikentänyt haavoittuvassa asemassa olevien ja riippuvaisuussuhteessa olevien ulkomaalaisten työntekijöiden asemaa työmarkkinoilla. Myös hallituksen useat esitykset työnantajan vallan lisäämisestä ja työntekijän oikeuksien heikentämisestä ovat horjuttaneet ammattiyhdistysliikkeen keinoja puuttua hyväksikäyttötapauksiin.

Arvoisa rouva puhemies! Vasemmiston kanta on selkeä myös sen suhteen, että nyt esitettävä rikoslain muutos ei saa johtaa ihmiskauppapykälien soveltamisalan kaventumiseen. Vakavimmat hyväksikäyttötapaukset on jatkossakin käsiteltävä oikeusasteissa ihmiskauppana. Tämänhetkinen tilanteemme on oikeusvaltiolle häpeällinen, ja siksi työtä työperäisen hyväksikäytön kitkemiseksi tulee tämän uudistuksen myötä jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Sillanpää.

16.43 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Suomalainen yhteiskunta on rakennettu ja pidetty toiminnassa työnteolla. Olemme aina olleet kovia tekemään töitä, mutta työnteko perustuu hyviin työoloihin, reiluuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Ne ovat sellaisia periaatteita, joita täytyy noudattaa, oli kyse sitten suomalaisesta tai ulkomailta Suomeen tulevasta työntekijästä.

Arvoisa puhemies! On surullinen tosiasia, että Suomessakin esiintyy työperäistä hyväksikäyttöä. Viranomaiset ovat tuoneet ilmi tapauksia, joissa Suomeen tulleet työntekijät ovat alipalkattuja, heiltä on peritty perusteettomia etukäteismaksuja työpaikoista, työntekijöiden työaikakirjanpidossa on ollut merkittäviä puutteita, jopa sellaisia tilanteita, joissa työntekijä on esitetty näennäisesti yrittäjänä, vaikka todellisuudessa työntekijä on ollut täysin työnantajan vallan alla. Me olemme saaneet lukea tapauksista, joissa ihmisiltä on peritty tuhansia euroja pelkästä työpaikan saamisesta tai ihmiset on pakotettu tekemään 12–14 tunnin työpäiviä ilman kunnollisia taukoja tai korvauksia tehdystä työstä, palkkoja on jätetty tahallaan maksamatta tai niitä on peritty

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

työntekijöiltä takaisin. Nämä eivät ole mitään yksittäistapauksia vaan ilmiö, joka on tuntunut pahentuvan maahanmuuton lisääntyessä Suomeen. Tämä ilmiö vääristää työmarkkinoita ja samalla polkee sekä suomalaisten että ulkomaalaisten työntekijöiden asemaa, ja siksi meidän täytyy puuttua tähän ilmiöön lainsäädännöllä.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä säädetään kaksi uutta rikosnimikettä: kiskonta työelämässä ja törkeä kiskonta työelämässä. Jatkossa olennaista on se, että työn ja siitä maksettavan palkan välillä on selkeä epäsuhta tai että työntekijää hyväksikäytetään muilla tavoilla. Törkeissä hyväksikäyttötapauksissa rangaistuksia tullaan myös kiristämään. Vankeusrangaistus ei olisi jatkossa enää mikään poikkeus, vaan ainoa oikea seuraamus niissä tilanteissa, joissa tavoitellaan suurta taloudellista hyötyä tai aiheutetaan työntekijälle vakavaa vahinkoa. Yritykset voidaan jatkossa asettaa vastuuseen, niille voidaan määrätä yhteisösakkoja ja vakavissa tapauksissa jopa liiketoimintakielto. Myös viranomaisten keinot puuttua tähän ilmiöön paranevat tämän esityksen myötä. Törkeissä tapauksissa viranomaiset voivat käyttää telekuuntelua, eli tätä ilmiötä yritetään kitkeä pois kaikin mahdollisin keinoin.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisille on ollut aina hyvin selvää, että työperäinen maahanmuutto ei saa tarkoittaa halpatyömarkkinoiden rakentamista, saati ihmisten hyväksikäyttöä. Se ei ole oikein suomalaisen eikä ulkomaalaisen työntekijän näkökulmasta.

Työperäinen hyväksikäyttö koskettaa koko työmarkkinaa. Kun Suomeen tulee ulkomaalainen työntekijä, jolle maksetaan työstä liian vähän tai hänet pakotetaan jopa maksamaan siitä, että hän saa työskennellä täällä, se luo epäreilun tilanteen työmarkkinoille, puhumattakaan siitä, kuinka väärin ja epäinhimillinen tilanne on ihmiselle. Silloin luodaan myös paine laskea suomalaisten palkkoja ja heikentää työehtoja, jos tänne saadaan aina tuotua epärehellisin keinoin lisää ihmisiä, jotka tekevät työn puoli-ilmaiseksi, vaikkakin pakotettuna tai painostettuna. Siksi on niin valtavan tärkeää, että saisimme kitkettyä tämän ilmiön kokonaan pois. Siinä on kyse oikeudenmukaisuudesta sekä kansallisesta edusta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, poissa, edustaja Hamari, poissa, edustaja Seppänen, poissa. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

16.48 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänä päivänä suomalaisesta työelämästä kuuluu surullisia uutisia vähän väliä, ja mekin puhumme tänään tässä salissa työperäisestä hyväksikäytöstä, siis vakavista rikkomuksista työntekijöiden oikeuksia kohtaan, epäasiallisesta kohtelusta ja, kyllä, nimenomaan todellisesta työntekijöiden riistämisestä. Nämä ongelmat eivät suomalaisessa yhteiskunnassa ole todellakaan mitään uusia ilmiöitä, ja muun muassa siksi SDP on jo pitkään esittänyt toimia ongelmien ratkaisemiseksi.

On hyvä, että tätä lainsäädäntömuutosta tosiaan tänään myös täällä eduskuntasalissa käsittelemme. Ne ovat pääsääntöisesti ehdottomasti kannatettavia, mutta kuten nyt on jo tuotu aikaisemmissakin puheenvuoroissa esille, ne ovat riittämättömiä aidosti vastaamaan tähän vallitsevaan tilanteeseen suhteessa siihen, mikä tämä tilanne työelämän puolella todellisuudessa on. Tiivistäen voisi sanoa, että näillä toimilla tässä vaiheessa pääsemme vasta raapaisemaan pintaa. On selvää, että enemmän on tehtävä, ja huomionarvoista on se, että enemmän nimenomaan olisi myös tehtävissä työperäisen hyväksikäytön estämiseksi.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

On aivan selvää — toivon, että varmasti kaikille meille on selvää — että Suomessa ei pidä käydä kilpailua palkkoja polkemalla, liian pitkiä työpäiviä teetättämällä tai muutenkaan työntekijöiden oikeuksia heikentämällä. Uhrien lisäksi työperäinen hyväksikäyttö haavoittaa nimenomaan tervettä kilpailua ja on erittäin haitallista myös nimenomaan työnantajavastuunsa kantaville rehellisille yrityksille ja yrittäjille. Selvää on sekin, että yhteiskunta häviää silloin, kun verotuloja jää saamatta ja lailliset markkinat vääristyvät. Tällä hetkellä työperäinen hyväksikäyttö on liian kannattavaa, sillä kiinnijäämisen riski on matala ja sanktiot pieniä.

Arvoisa rouva puhemies! Työperäisen hyväksikäytön tapauksia tulee jatkuvasti enemmän ja enemmän julki. Asiakkuuksien määrät myös ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmässä ja Rikosuhripäivystyksen palveluissa ovat kasvaneet, ja tämä nimenomaan kertoo siitä, että Suomi ei ole kansainvälisestikään poikkeustapaus, vaan meillä on laajasti työperäistä hyväksikäyttöä.

Se, että kiskontaa työelämässä koskevaa sääntelyä ajantasaistetaan, ei edelleenkään poista tarvetta esimerkiksi palkkavarkauden kriminalisoimiselle eikä ammattiliittojen kanneoikeudelle. Alipalkkaus on yleisimpiä työperäisen hyväksikäytön muotoja, ja on todella ongelmallista, että ehdotetun sääntelyn ulkopuolelle jää edelleen suuri osa alipalkkaustapauksista. On huomionarvoista, että kiskonta työelämässä -säännös mahdollistaa puuttumisen osaan alipalkkaustapauksista, mutta suuri osa niistä jää edelleen tämän ja siten koko rikosoikeudellisen vastuun ulkopuolelle, ja tämä tekee siitä erityisen haitallista ja kestäväksi. Samassa yhteydessä on todettava, että kiskonta työelämässä -säännöksen soveltaminen edellyttää erityisten olosuhteiden, kuten uhrin taloudellisen ahdingon, riippuvuussuhteen tai ymmärtämättömyyden täyttymistä, jota alipalkkauksen kriminalisoinnissa ei tarvitsisi taas tehdä. Ja edelleen: jos alipalkkaus kriminalisoitaisiin, niin palkan tai sen osien maksamatta jättäminen olisi itsessään rangaistava teko, eli alipalkkauksen kriminalisoinnilla tehdään rikolliseksi itse alipalkkaus.

Arvoisa rouva puhemies! Kanneoikeudella taas tarkoitetaan sitä, että ammattiliitto voisi nostaa oikeudessa kanteen työntekijän puolesta, ja tämä mahdollistaa epäkohtiin puuttumisen myös silloin, kun työntekijä ei itse uskalla tai osaa tuoda asiaansa esille. Tässä yhteydessä on sanottava, että olen kyllä ihmetellyt hyvin paljon nimenomaan perussuomalaisten nuivaa, jollei suoraan kielteistä, kantaa tähän asiaan, sillä vielä viime vaalien alla he itse kannattivat tämän kanneoikeuden myöntämistä ja säätämistä hyvin laajasti. Oma ministeri Meri on puoltanut tätä. [Pia Sillanpää: Miksi demarit ei tehnyt viime kaudella?] Siinä mielessä kyllä minusta on ihan aiheellista odottaa, että nyt kun teillä on mahdollisuus ja valta tähän asiaan vaikuttaa, niin te ennättäisitte vielä viemään tätä asiaa esille tämän hallituskauden aikana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

16.53 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään hallituksen esitystä, joka koskee työperäisen hyväksikäytön torjumista. Kyse on vakavasta ilmiöstä, joka ei ainoastaan loukkaa yksilön ihmisarvoa ja oikeuksia vaan myös rapauttaa suomalaista työelämää, reilua kilpailua ja yhteiskunnan pelisääntöjä. Mielestäni työperäinen hyväksikäyttö on kitkettävä juurineen. Suomessa työnteon tulee perustua lakiin, kohtuullisiin työehtoihin ja ihmisarvon kunnioittamiseen, ei halpatyövoiman hyväksikäyttöön tai harmaaseen talouteen. On kuitenkin tunnustettava ilmiön juurisyyt.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Työperäinen hyväksikäyttö ei synny tyhjiössä. Se kytkeytyy usein hallitsemattomaan tai huonosti valvottuun työperäiseen maahanmuuttoon, alihankintaketjujen läpinäkymättömyyteen sekä viranomaisten riittämättömiin resursseihin. Kun Suomeen tulee työntekijöitä maista, joissa oikeusturva ja työelämän normit ovat heikommat, syntyy myös riski, että heitä käytetään hyväksi.

Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä esimerkki takavuosilta Pohjanmaan rannikolta. Tämän kasvihuoneviljelyyn satsanneen kaupungin johtaja ja alueen ruotsinkielinen lehti suitsuttivat vuosia, miten hienosti maahanmuuttajat ovat integroituneet maahamme ja työelämään. Vaan kuinkas kävikään? Vietnamlaispariskunta oli ottanut maanmiehiltä kynnysrahoja, että he pääsevät Suomeen. Oli törkeää kiskontaa ja ihmiskauppaa. Poliisilta tutkinta on vaatinut melkoista akrobatiaa, koska uhrin pelkäsivät väkivaltaa, yhteisöstä eristämistä ja myös palautusta kotimaahansa. Vuosikautia siis suljettiin silmät, koska maahanmuutto.

Myös maahanmuuttajien pitseriat, kebabpaikat ja kynsistudiot olisi syytä perata huolella. Muutamia vuosia takaperin tutustuin rikostutkinnan yhteydessä pitseriatyöntekijään, joka oli kielitaidottomana päässyt kylänmiehen yritykseen töihin — ei ammattitaitoa, ei kielitaitoa, ei halua todistaa rikostutkinnassa, koska pelkäsi. Palkka tuli käteisenä, josta piti maksaa osa takaisin, kun sai työpaikan. Eli työpaikka piti ostaa. Mainitsin äsken myös kynsistudiot. Kävin asiakkaana aasialaistaustaisessa yrityksessä, missä oli työntekijöitä niin paljon, että päät löivät yhteen. Sisäänheittäjä osasi auttavaa suomea. Tässäkin tapauksessa on päivänselvää, että jonkinlaisia kynnysrahoja maksellaan ja lakisääteiset velvoitteet jäävät huolehtimatta, kun itse tuote, mitä myydään asiakkaalle, maksaa kolmasosan vastaaviin suomalaisfirmoihin verraten.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset pitävät tärkeänä, että lainsäädäntöä tiukennetaan siltä osin kuin se parantaa hyväksikäytön uhrien asemaa ja tehostaa rikosten paljastamista. Valvontaa on lisättävä merkittävästi. Pelkkä lainsäädännön kiristäminen ei riitä, jos kiinnijäämisen riski pysyy pienenä. Työsuojeluviranomaisille, poliisille ja rajaviranomaisille on turvattava riittävät resurssit. Työperäistä maahanmuuttoa on tarkasteltava kriittisesti. Tarveharkinnasta ei tule luopua, vaan sitä on päinvastoin kehitettävä. Meidän on varmistettava, että Suomeen tullaan töihin aidosti työvoimapulan aloille, ei luomaan järjestelmää, jossa ulkomaista työvoimaa käytetään palkkojen ja työehtojen polkemiseen. Työvoimareserviä me emme tarvitse.

Arvoisa puhemies! Jos haluamme kitkeä hyväksikäytön, meidän on uskallettava puuttua myös sen rakenteellisiin syihin. Työperäisen hyväksikäytön torjunta ei ole vain maahanmuuttopoliittinen kysymys. Se on myös oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja kansallisen edun kysymys. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.57 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä on pääosin hyvää keskustelua ollut siitä, miksi tätä lainsäädäntöä nyt tällä tavalla korjataan, kuten kuuluu, että nimenomaan työperäisen hyväksikäytön estäminen olisi sitten vahvemmalla pohjalla. Kun täällä monessa puheenvuorossa sitten kysellään, miksei edellinen hallitus sitä, ja me taas vastaavasti kysellään, miksei nykyinen hallitus nyt tätä, niin on pakko todeta se, että meillä on mennyt läpi useita tämän kauden aikana tehtyjä lakiesityksiä, joissa nimenomaan työttömän ja työntekijän oikeuksia ja etuja on kyllä heikennetty mitä suurimmissa määrin,

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

siis niitä on todella iso määrä. Esimerkiksi työttömyysturvan omavastuuta on heikennetty, lomakorvauksen jaksoitus on palautettu, työmatkavähennyksen leikkaus on toteutettu, työttömyysturvan suojaosa on poistettu, lakko-oikeutta on rajattu, lakkosakkoja on asetettu työntekijöille, aikuiskoulutustuki on lakkautettu, vuorotteluvapaa on lakkautettu, työssäoloehto on muutettu 6 kuukaudesta 12 kuukauteen, ansioturva on porrastettu, on työssäoloehdon kertymisen lakkautus palkkatuetussa työssä, on paikallisen sopimisen uudistus, joka on tarkoittanut osin sitä, että nimenomaan lähetettyjen työntekijöitten osalta voi olla riski siihen, että siellä tapahtuu juuri jonkinlaisia väärinkäytöksiä, ansiosidonnaisen korotusosa on poistettu, irtisanomista on helpotettu, ja nyt se määräaikainen työsuhdemahdollisuus perusteetta vuodeksi on tulossa. Elikkä on valtava määrä tämän hallituskauden aikana tehty heikennyksiä, joten haluan todeta, että nyt tämä pienikin korjaus parempaan suuntaan, mikä nyt nimenomaan tämän lakiesityksen käsittelyssä on, on hieno juttu, mutta tarvitaan vielä lisää. Sen takia tässä minäkin olen halunnut korostaa omissa puheenvuoroissani sitä, että esimerkiksi alipalkkauksen kriminalisointi ja sitten ammattiliittojen kanne-oikeus ovat todella tarpeellisia. Jos ei tällä kaudella niitä nyt sitten hallitus saa aikaiseksi, niin toivottavasti seuraava hallitus seuraavalla kaudella.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.59 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä tilanne, joka meillä on tässä edessä, liittyy kuitenkin siihen tosiasiaan, että työperäistä maahanmuuttoa on tullut myöskin näitten elintasoerojen johdosta. Niillä ihmisillä, jotka tulevat niistä maista, on elintaso aivan erilainen kuin täällä. He näkevät tämän mahdollisuutena, ja he näkevät, että he tulevat tänne tienamaan ja ansaitsemaan eivätkä uskalla sitten vaatia omia oikeuksiaan, kun kuitenkin heidän tulotasonsa on parempi täällä kuin siellä omassa kotimaassa. Tämä on yksi taustasy syy tähän, että kaikki ei tule näkyviin.

Edustaja Rintamäki tuossa hyvin todisti äsken tarveharkinnan säilyttämistä. Olen samaa mieltä, että sen osalta ei pidä tehdä muutoksia, vaan katsotaan aina, millä alueilla täällä tarvitaan lisää ulkomaalaista työvoimaa. Tällä hetkellä meillä on omastakin takaa yli 400 000 työtöntä, niin että tarve sille ulkomaalaiselle työvoimalle ei kyllä ole kovin suuri tällä hetkellä.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun tässä puhutaan alipalkkauksesta eli palkkavarkauksesta ja muusta ja sitä verrataan tässä ajattelussa työehtosopimukseen, niin normisitovaan kuin yleissitovaan työehtosopimukseen, ja eroon siihen nähden, niin tämä, mikä tässä on jäänyt vähän taka-alalle, on se, miten saadaan näkyviin se, että työ, joka on kokonaisuus, ja siitä saatava palkka vastaavat toisiaan. Tämä työehtosopimus on tässä mielessä iso asia.

Siihen liittyy sitten tämä tulorekisterin käyttö. Tässä tulorekisterissä on meillä semmoinen tilanne, että sinne pitää ne tiedot ilmoittaa, mutta niitä voidaan korjata. Se korjaaminen voidaan tehdä useammankin kerran, ja se vääristää vähän sitä tietoa, sitä, mikä siellä on oikeata tietoa ja mikä väärää. Sen vuoksi myöskin tämä tulorekisteri olisi tässä pitänyt käydä läpi niin, että myös sen osalta, jos siellä on vääriä tietoja, näitä sanktioita tulisi.

Sitten meillä on tämä yleinen alipalkkauksen tilanne, että kun työehtosopimuksen alle maksetaan ja jos sitten siitä jäädään kiinni ja se löydetään, niin ei siitä työnantajalle

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

minkäänlaisia sanktioita tule. Työnantajan pitää maksaa se erotus, ja asiat on sillä käsitelty, vaikka olisi kuinka tietoisesti vienyt tätä palkkaa työntekijöiden puolelta. Tässä on vähän tällainen tilanne, että tämä pitää hoitaa oikein.

Arvoisa rouva puhemies! Mitä muuta tarvitaan? Täällä on tullut alipalkkaus ja järjestöjen kanneoikeus. Järjestöjen kanneoikeus on tietyllä tavalla tärkeä. Se auttaa niitä ihmisiä, jotka eivät tiedä omia oikeuksiaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

17.02 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Tämä on ollut hyvää keskustelua. Muutama ajatus vielä tähän loppuun.

Ensinnäkin siitä, mikä ylipäättään on oikein ja mikä on väärin työmarkkinoilla: Lähtökohta tietysti on se, että Suomessa tehdään töitä suomalaisin työehdoin ja suomalaisin pelisäännöin, [Timo Suhonen: Oikein!] ja se on sekä työntekijän että työnantajan etu. On tietysti tässä suhteessa tärkeitä myös se, että tämä valvonta toimii. Ja täällä jo aiemminkin oli puhetta esimerkiksi siitä, että kun tiedonsaanti viranomaisten kesken on riittävää, niin näihin ongelmiin voidaan myös puuttua.

Täällä on keskustelun kuluessa jo aika paljon käyty läpi näitä yksittäistapauksia, minkälaisia näitä on ollut, mutta otan muutaman esimerkin, jotka ovat jääneet itselleni erityisesti mieleen. Yksi on se, että tämä lainsäädäntö eri maissa on erilainen ja myös kulttuuri on erilainen. Esimerkiksi tämä kynnysraha, josta täällä on puhuttu, on Suomessa laitton, ja meidän pitää pystyä valvomaan, että sitä ei myöskään oteta. Mutta monissa muissa maissa se on täysin laillinen, ja siitä seuraa ikään kuin se, että ne ihmiset, jotka tulevat näistä köyhemmistä maista, ovat saattaneet omassa maassaan tottua tällaiseen käytäntöön. Se vaikeuttaa sen asian ratkaisemista Suomessa. Eli ainakin niihin meidän työperäisen maahanmuuton kohdemiin meidän pitää pystyä välittämään semmoista tietoa, että Suomessa tällaista kynnysrahaa ei hyväksytä. Se on ensimmäinen näkökohta. Ja ylipäättäänhan, kuten täällä on käynyt ilmi, nämä ongelmat — eivät pelkästään, mutta suurelta osin — liittyvät nimenomaan näihin maahanmuuttajien keskinäisiin suhteisiin. Eli usein kyllä hyväksikäytetty on maahanmuuttaja, mutta usein myös hyväksikäyttäjä on maahanmuuttaja. Tämä on se haaste, joka tähän liittyy, ja siellä saattaa olla epäluottamusta viranomaisista kohtaan, mikä myös tarkoittaa sitä, ettei niin helposti näistä asioista uskalleta puhua eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Sitten toinen tilanne on sellainen, johon on vaikea päästä kiinni, ja se on se, että molemmilla on ikään kuin intressi tässä asiassa. Eli työnantajan intressi on se, että ei tarvitse maksaa suomalaisten pelisääntöjen mukaista palkkaa, mutta myös työntekijällä on intressi: jos hän tulee selvästi köyhemmästä maasta, niin vaikka hän ei saisikaan kuin vaikka 80 prosenttia siitä palkasta, niin se on hänelle ikään kuin suuri palkka. Tämä oli ongelma erityisesti silloin, kun Suomen ja Viron välinen palkkaero oli merkittävä. Silloinhan meillä oli tämäntyyppisiä tapauksia, että maksettiin palkat ihan normaalisti, kyllä, mutta sitten Tallinnassa otettiin pankkiautomaatista osa rahoista pois ja niin pois päin. Tämäntyyppiset asiat ovat myös sellaisia, joihin on vaikea päästä kiinni.

Sitten meillä oli tämä marja-ala, jossa oli erittäin suuria väärinkäytöksiä sekä Suomessa — ei kaikissa yrityksissä, mutta laajalti — että myöskin Thaimaan päässä. Siinä oli paljon sellaista, joka ei kestänyt päivänvaloa. Onneksi jo tämän hallituksen aikana se systeemi muokattiin aivan uudeksi. Se toki vaikuttaa siihen, miten koko toimiala voi toimia, mutta ei

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

liiketoiminta voi perustua siihen, että jatkuvasti työehtoja poljetaan. Eli se oli erittäin tärkeää, ja jos tämäntyyppisiä esiintyy muillakin aloilla, niin niihin on ilman muuta puututtava.

No, sitten lisäksi tähän vielä myöskin kuluttajavastuun. Eli kyllä meistä jokaisen pitää se ymmärtää, että jos meillä on lähipitseria, joka jatkuvasti myy kuuden euron pitsaa, niin siellä eivät varmasti ole työntekijöiden oikeudet kunnossa eivätkä mitkään muutkaan asiat. Eli silloin kannattaa myös sitä miettiä, ostaako sen palveluita, koska jokainen meistä voi myös itse vaikuttaa.

Arvoisa rouva puhemies! Ihan lopuksi haluan nostaa sen esille, että on esimerkkejä myös sellaisesta toimialasta, jolla työnantajat ja työntekijät yhdessä ovat tehneet todella paljon harmaan talouden kitkemiseksi ja reilujen pelisääntöjen saamiseksi työmarkkinoille. Nostan tästä esimerkkinä rakennusalan, jolla sekä työnantaja- että työntekijäpuoli ovat yhdessä miettineet niitä ratkaisuita, joilla siihen päästään kiinni. Sen takia siellä on esimerkiksi tilaajavastuulaki, siellä on veronumero, siellä on sellaisia käytäntöjä, joita muilla aloilla ei ole käytössä. Juuri sen takia harmaata taloutta on saatu kitkettyä ja parannettua rehellisten työnantajien asemaa, jotta he voivat myös maksaa työntekijöilleen sellaiset palkat kuin Suomessa kuuluu maksaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

17.07 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä on tärkeää keskustelua ollut ja tärkeä lakiesitys, joten ihan vielä tavallaan yhteenvetona muutamaa asiaa haluan tässä korostaa.

Hallituksen esityksessä viitataan hallitusohjelmaan, mutta tarve on puuttua työperäiseen hyväksikäyttöön ilman hallitusohjelman mainintaakin. Aiemmassa lainsäädännössä on ollut mukana syrjintäelementti, jonka takia monikaan tapaus ei ole edistynyt, koska sen osoittaminen on ollut hankalaa. Uusi lainsäädäntö selkeyttää tilannetta työperäisen hyväksikäytön kohdalla. Muutoksen myötä myös muihin kuin ulkomaalaisiin kohdistuva kiskonta olisi selvemmin rangaistavaa, kun syrjintäelementtiä ei enää olisi. Siten esimerkiksi nuoriin tai vammaisiin työntekijöihin kohdistuvaan hyväksikäyttöön voitaisiin puuttua nykyistä paremmin. Kannatan siis ehdotettuja muutoksia, mutta ne ovat sellaisinaan riittämättömiä. Hallituksen tulisi tehdä vielä enemmän työperäisen hyväksikäytön estämiseksi.

SDP on sitä mieltä, ettei kilpailua pidä käydä palkkoja polkemalla, liian pitkiä työpäiviä vaatimalla tai muutenkaan työntekijöiden oikeuksia heikentämällä. Kiskontaa työelämässä koskevan sääntelyn ajantasaistaminen ei poista tarvetta muun muassa palkkavarkauden kriminalisoinnille eikä ammattiliittojen kanneoikeudelle. Myös viranomaisten toimintaedellytysten pitää olla kohdallaan työperäiseen hyväksikäyttöön puuttumiseksi.

Palkkavarkauden kriminalisointi olisi tärkeää, niin että siihen voitaisiin puuttua tehokkaammin. Alipalkkaus on yleisimpiä työperäisen hyväksikäytön muotoja, ja ehdotettujen sääntelyjen ulkopuolelle jää edelleen suuri osa alipalkkauksista.

Ammattiliittojen kanneoikeus on tärkeä asia, ja myös ministeri Meri on itse lokakuussa 2025 todennut kannattavansa sitä, samoin perussuomalaiset vielä vaalien alla. Kanneoikeudella tarkoitetaan sitä, että ammattiliitto voi nostaa oikeudessa kanteen työntekijän puolesta. Tämä mahdollistaa epäkohtiin puuttumisen myös silloin, kun työntekijä ei itse uskalla tai osaa tuoda asiaa esille. Työntekijän ei siis tarvitse erikseen

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

antaa suostumustaan siihen, että asiaa käsitellään tuomioistuimessa silloin, kun kyseessä on ammattiliittojen kanneoikeuden voimassaolo.

Uhrien lisäksi työperäinen hyväksikäyttö haavoittaa tervettä kilpailua ja rehellisesti toimivia yrityksiä. Myös yhteiskunta häviää, kun verotuloja jää saamatta ja lailliset markkinat vääristyvät. Tällä hetkellä työperäinen hyväksikäyttö on liian kannattavaa, sillä kiinnijäämisriski on matala ja sanktiot pieniä.

Joten lopuksi vielä totean, että tämä esitys, mitä nyt käsitellään, on tervetullut, mutta tarvitaan vielä enemmän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.10 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulin tänne korokkeelle, kun täällä ei tarvitse koko aika tuijottaa kelloa. Kun seisoo tuolla, niin pitää katsoa aina kelloa niin tarkasti.

Arvoisa rouva puhemies! Vielä pari semmoista näkökulmaa, joita tässä ei ole tullut.

Kun me rakennetaan tässä nytten kovempia sanktioita ja seuraamuksia, jos tekee tällaisia rikoksia, niin täytyy sitten katsoa, että meillä on se alkupää kunnossa. Siellä esimerkiksi nyt tämä työehtosopimusjärjestelmä on aika isossa roolissa, kun katsotaan, minkälaisilla palkoilla täällä tehdään. Edustaja Satonen hyvin tuossa kuvasi, että Suomessa tehdään suomalaisilla työehdoilla, ja työehtosopimukset ovat niissä keskeisessä roolissa. Sen vuoksi työehtosopimuksen kattavuuskysymys on tässä yhtenä semmoisena isona asiana, se, että me saamme levitettyä työehtosopimuksia laajasti ja saadaan niitten kautta määriteltä työehdot ja sitä kautta päästään näihin asioihin kiinni.

Sitten tässä on myös sellainen näkökulma, että nyt kun tätä käsitellään, niin siellä myöskin syntyy tilanteita, että palkkaturvaan tulee vaatimuksia. Nyt kun tässä tulee todettu syyllisyys, niin silloin henkilölle, joka on menettänyt palkan, palkkaturvassa tätä aikaa pidennetään, että on mahdollisuus saada sieltä palkkaturvasta korvauksia, jos työnantaja ei sitä kykene tekemään.

Sitten tämä tuo siihen sellaisen näkökulman, että tämä madaltaa kynnystä, että tästä asiasta puhutaan yhteiskunnassa. Enää pitää madaltaa kynnystä puuttua näihin kysymyksiin, ja se on tässä myös tärkeä asia.

Se, mistä tänään ei ole kauheasti puhuttu, on se, että meillä on verrokkimaita tässä aika paljon, ja olisi hyvä katsoa, mitä siellä tapahtuu näitten asioiden osalta. Ja sitten on se, että kun tämä on yli rajan menevää rikollisuutta, yli rajojen menevää toimintaa, niin kuinka paljon tässä pystytään tekemään yli rajojen yhteistyötä. Se alue on näitten asioiden esille nostamisessa myöskin tärkeä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on tässä tarpeellinen, ja se tulee hyvään kohtaan tässä, kun näitä rangaistuksia kovennetaan ja liiketoimintakieltoja on mahdollista määrätä. Tässä päästään eteenpäin.

Sitten tämän osalta voi sanoa, että palkkojen näyttämisessä meillä on vielä töitä, ja niiden näkyväksi saattaminen on tärkeä osa. Itse näen, että työehtosopimustoiminta on tässä mielessä avainasemassa.

Sitten kun katsotaan ammattiliittoja — kun edustaja Satonen puhui ammattiliitoista — niin minä tiedän kaksi isoa ammattiliittoa, joissa on ihan yksiköt tätä varten, että ne seuraavat tätä toimintaa ja valvovat näitä ja sillä tavalla auttavat suomalaista yhteiskuntaa myös sillä, että ne verot ja sosiaaliturvat tulevat maksettua, mutta ennen kaikkea ne

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

auttavat niitä ihmisiä, jotka niissä olosuhteissa työskentelevät, ja samalla sitten rehellisiä yrittäjiä, tekevät siitä sellaisen, että puliveivarifirmat eivät pärjäisi. Tämä on tärkeä kokonaisuus tässä näin.

Sitten huolta kannetaan työsuojeluviranomaisten ja poliisin resursseista. Toivottavasti poliisi laittaa näitä erikoistoimintoja sellaisiin yksiköihin, joissa tieto jakaantuu, niin ne pääsevät paremmin kiinni, koska tämä on semmoista rikollisuutta, johon on aika vaikea päästä kiinni, ja sitten on se, että se saadaan näkyväksi.

Hyvä lakiesitys, ja vielä lisää tarvitaan. Minä luulen, että täällä eduskunnassa kun tätä käsitellään nytten työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa ja sitten lakivaliokunnassa, joka on mietintövaliokunta, niin me saadaan tähän hyvää taustoitusta. Toivon mukaan niitä asioita, joita tässä lakiesityksessä ei ole vielä huomattu, me saadaan vielä täällä korjattua. Sen verran hyvää yhteistyötä tämän osalta on ollut, että toivon, että me pystymme tätä myös yhdessä tarkentamaan niiltä osin kuin se on tarpeellista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Satonen.

17.14 Arto Satonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Vielä ihan lyhyesti otan kiinni edustaja Lylyn puheenvuorosta, kun hän puhui tästä kansainvälisestä osuudesta:

Se on ihan totta, että tämä rajat yli tapahtuva yhteistyö on näissä asioissa tosi tärkeätä. Muistan itse asiassa siltä ajalta, kun olin työministerin tehtävässä, että Suomi ja Viro taisivat olla ensimmäiset maat, jotka hyödynsivät tätä eurooppalaista muistaakseni ELA-nimistä järjestöä niin, että tiettyjä rakennustyömaita ratsattiin yhdessä suomalaisten ja virolaisten viranomaisten kesken. Ylipäättään se, että meillä tiedonkulku erityisesti Suomen ja Viron välillä on saatu toimivaksi, on erittäin hyvä.

Senkin takia, että tässä onnistuminen edellyttää myös tätä kansainvälistä yhteistyötä, minusta on ollut todella hyvä asia se, jonka itse asiassa edellinen hallitus aloitti ja jota tämä nykyinen on jatkanut, että on valittu nämä työperäisen maahanmuuton kohdemaat. Sehän ei estä sitä, ettei voida jostain muualtakin tulla, mutta kun on valittu ne kohdemaat — tällä hetkellä ne ovat Intia, Filippiinit ja Vietnam, käytännössä ne kolme, joista tulee — ja kun sieltä tulee suurempi osa sitä väkeä tai sanotaan, että lähinnä kohdistuu niihin maihin se työperäinen maahanmuutto, joka Suomeen tulee, niin silloin meidän on helpompi myöskin heidän viranomaistensa kanssa tehdä sitä yhteistyötä. Juuri sen takia myös ministeritasolla on näitä yhteistyöverkostoja avattu ja tavattu kollegoita sieltä ja näin poispäin, jotta saadaan nämä pelisäännöt selkeiksi ja ennen kaikkea saadaan ne tulijat ymmärtämään sitä, miten tämä suomalainen työelämä toimii, mitkä pelisäännöt täällä ovat ja nimenomaan että täällä ei tarvita mitään välikäsiä vaan täällä voidaan suoraan työnantajien palvelukseen tulla.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle luottolaitosdirektiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 22/2026 vp

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Puisto, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.33 Elinkeinoministeri Sakari Puisto (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, hyvät edustajat! Tänäpä käsiteltävänä on hallituksen esitys luottolaitosdirektiivin muutosdirektiivin täytäntöönpanosta. Esityksen taustalla ovat luottolaitoksia koskevat luottolaitosdirektiivin ja vakavaraisuusasetuksen muutokset. Direktiivin ja asetuksen muutoksilla on saatettu voimaan Euroopan unionissa vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen uudistetut kansainväliset standardit pankkilainsäädännölle eli niin kutsutut Basel III -standardit. Lisäksi muutoksien tavoitteena on kehittää pankkivalvontaa sekä vahvistaa pankkisektoria kohtaamaan paremmin ympäristöön, yhteiskuntaan ja hyvään hallintotapaan — ESG:hen — liittyviä riskejä.

Luottolaitosdirektiivin täytäntöönpano edellyttää muutoksia useisiin kansallisiin lakeihin, kuten luottolaitoslakiin, Finanssivalvonnasta annettuun lakiin sekä sijoituspalvelulakiin. Lakimuutokset koskevat useita eri osa-alueita, esimerkiksi luottolaitosten hallintoa ja riskienhallintaa, viranomaisten tietojenvaihtoa, kolmansien maiden sivuliikkeiden vaatimuksia sekä Finanssivalvonnan valvontatyötä ja toimivaltuuksia. Lisäksi lakimuutokset koskevat Finanssivalvonnan riippumattomuutta. Muutosten myötä Finanssivalvonnan johtokunnan jäseniä sekä Finanssivalvonnan virkamiehiä velvoittavat esimerkiksi karenssisäädökset, sekä kiellot hankkia tai luovuttaa tiettyjä rahoitusvälineitä.

Direktiivin tarjoama kansallinen liikkumavara ehdotetaan esityksessä hyödynnettäväksi panemalla täytäntöön ne kansalliset optiot, jotka mahdollistavat joustavuutta ja vähentävät hallinnollista taakkaa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön EU:n vakavaraisuusasetuksen tarjoama kansallinen optio asuntoluottojen riskipainoa koskevasta määräaikaaisesta siirtymäajasta. Kyseinen siirtymäaika mahdollistaa sisäisiä riskimalleja käyttäville pankeille suotuisamman vakavaraisuuskohtelun kokonaisriskipainolattian laskennassa.

Lisäksi täytäntöönpanosta erillisenä asiana ehdotetaan hallituksen esityksessä muutoksia Suomen Pankin riippumattomuuden vahvistamiseksi. Muutokset esitetään Suomen Pankin virkamiehistä annettuun lakiin. Ehdotettujen muutosten myötä Suomen Pankki voisi jatkossa tehdä karenssisopimuksia virkamiesten kanssa.

Ehdotetuista muutoksista seuraa vaikutuksia erityisesti luottolaitoksille, Finanssivalvonnalle ja Suomen Pankille. Näille tahoille tulee tiettyjä uusia velvollisuuksia, jotka vaikuttavat niiden hallinnolliseen taakkaan. Riskienhallintaa ja valvontaa koskevat muutokset tehostavat luottolaitosten riskienhallintaa sekä riskien viranomaisvalvontaa, mikä parantaa rahoitusjärjestelmän vakautta.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Lisäksi samalla esityksellä pannaan täytäntöön EMIR-direktiivi ja annetaan EMIR-asetusta täydentävää kansallista sääntelyä keskusvastapuolia koskien.

Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian, jotta luottolaitosdirektiivi saadaan pantua täytäntöön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

14.36 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys koskee luottolaitosdirektiivin kansallista täytäntöönpanoa. Asia on tekninen mutta saattaa aiheuttaa edelleen lisää sääntelyä. Yhä useammin nousee tuolta maakunnasta sama viesti: pankeista ei enää saa lainaa. Pankit ovat kääntäneet selkensä nuorille toimeliaille ihmisille. Näin tämän kehityksen myös itse, kun olin pankin hallinnossa 15 vuoden ajan.

Otetaan esimerkiksi tavallinen työssäkäyvä perhe, joka asuu tunnin päässä Oulusta ja haluaisi rakentaa talon tai vastaavasti haluaisi muuttaa suurkaupungista hiukan kauemmas. Kaikki järkevät syyt myöntää lainaa ovat siis olemassa, ja aiemmin on ollut varmaa, että tällaisessa tilanteessa lainan myös saa. Näin ei enää ole. Pankit ovat ryhtyneet ohjaamaan suomalaista aluepolitiikkaa eivätkä toimita tehtävänsä eli ihmisten hankintojen mahdollistamista.

Pahin esimerkki on nuoresta perheestä Itä-Suomesta. He halusivat ostaa hyväkuntoisen talon. Pankki katsoi talon vakuusarvoksi 30 prosenttia lainoitettavasta summasta. Tämähän on käsittämätöntä. Talo jäi ostamatta tällaisilla vaatimuksilla, koska nuorella perheellä ei voi olla käteisvaroja tai muuta vakuutta satojatuhansia euroja.

Sama viesti kuuluu myös monilta eri alojen yrittäjiltä maatiloja myöten: lainansaanti investointeihin on työn ja tuskan takana. Hallituksen pitäisi nyt ehdottomasti panna toimeen erityistalousalueet, joilla rahoitukset kotitalouksiin ja yrityksille toteutuisivat suurten kaupunkien ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelemme hallituksen esitystä, joka tulee todennäköisesti lisäämään edelleen pankkisääntelyä. Lainsäädännön arviointineuvosto on lausunnossaan arvioinut näin: ”Esitysluonnoksessa olisi hyvä kuvata sääntelytaakan kasvun mittaluokkaa edes karkealla tasolla. Lausuntopalautteen perusteella esimerkiksi ESG-raportoinnin arvioidaan aiheuttavan merkittävää sääntelytaakkaa. Kansallisen liikkumavaran käytöstä on vaikea saada kokonaiskäsitystä, vaikka esitysluonnoksessa mainitaan kansallinen liikkumavara useita kertoja. Esitystä selkeyttäisi, jos kansallisen liikkumavaran käytöstä olisi taulukko tai muu kooste esimerkiksi vaikutusarviointiluvussa, etenkin siksi, että sääntelyn keventäminen ja sujuvoittaminen on vallitseva tavoite.” Kysyn arvoisalta ministeri Puistolta: onko hallitus ottanut esityksessään huomioon lainsäädännön arviointineuvoston lausunnon tärkeät havainnot? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

14.39 Mikko Ollikainen r: Ärade talman! Inledningsvis vill jag tacka minister Puisto för presentationen av denna proposition. Det är ju en del av Basel III, och det är ju så att vi förstår är ganska bundna av de här restriktionerna och reglerna som kommer från EU. Men precis som det kom fram här i den tidigare talturen så får vi med jämna mellanrum respons kring tillgången och möjligheten att få lån, och jag är säker på att minister Puisto och

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

ministerstaben har gjort sitt yttersta för att vara så flexibla som möjligt enligt de regler som finns att tillgå från EU-håll.

Arvoisa puhemies! EU-lainsäädäntö on tosiaan tässä taustalla, ja olen varma siitä, että ministeri Puisto ja myös hallitus ovat tehneet parhaansa, että katsotaan tätä kansallista liikkumavaraa. Kuten edellisessä puheenvuorossa tuli esille, niin kuulemme moneltakin suunnalta sekä pk-yritysten että myös kotitalouksien lainansaantimahdollisuuksista, ja tähän osaltaan lisää jonkin verran hallinnollista taakkaa, joskin nyt sitten on kansallista mahdollisuutta joustoon. Elikkä pyytäisin, että ministeri voisi vähän avata vielä sitä kansallista joustoa, mitä se nyt sitten tarkoittaa ihan käytännössä. Olisi hieno asia kuulla tästä lähemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.41 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme äärimmäisen tärkeää asiaa, tätä vakavaraisuusasiaa, kun Basel kolmosen sääntöjä tulkitaan Suomessa aivan mielettömän tiukasti. Nyt toivottavasti tässä asiassa, mitä hallituksen esityksessä käsitellään, pystyttäisiin käyttämään tätä kansallista säästövaraa, harkintavaltaa, mikä on Suomelle hyväksi ja mikä ei ole.

Todellakin maaseudulla varsinkin pankkien antamat luotot ovat kiven alla, jos sielläkään. Nimittäin olen kotikunnassanikin Ilomantsissa huomannut sen, että pankista rahan saanti vaikka omakotitalotyömaalle on lähes mahdotonta. Maatilojen lainoittaminen on käytännöllisesti katsoen mahdotonta. Kun kotikuntanikin pankki liittyy tähän yhteiseen pohjoiskarjalaiseen Osuuspankkiin, niin se on ihan selvä asia, kun Joensuussakin tilanne on jo semmoinen, että omakotitaloille tai kerrostaloille kaupungin ydinkeskustassa annetaan kyllä kunnostusrahaa remontteihin, velkaa eli lainoja, mutta reuna-alueilla ei mitään. Siis kaupungin reuna-alueillakaan, siellä esikaupunkialueilla, ei tule rahaa. Elikkä tämä rahoitusmarkkina on mennyt aivan sairaaksi.

Arvoisa ministeri, kun te käytte siellä EU:ssa ja puhutte näille pankkijohtajille, sanoisinpa, että on melkeinparempi, että tälle pankinjohtajalle puhuisitte painavaa sanaa siitä, että alettaisiin vihdoinkin ja viimein rahoittaa näitä suomalaisia yrityksiä, koska kotikunnassanikin on pari yritystä saanut vesiperän. Yhden yrityksen johtaja kertoi murheissaan siitä, että hän ei saa lainaa, vaikka yritysidea on hänellä loistava ja on aivan varmasti tolkun mies. Se perhe, joka yrittää, varmasti olisi pärjännyt, vaan kun ei rahaa tule, niin ei tule. Elikkä investoinnit ovat täysin jäissä, yrityskaupat jäissä. Miten teet vaikka maatilalla sukupolvenvaihdon, kun ei rahaa saa? Harvalla nuorella yrittäjällähän on miljoona takataskussa rahaa, ja jos siellä se miljoona on takataskussa rahaa, niin mitä ihmettä se lähtee vielä kokeilemaan jotain muuta, epävarmaa, kun hänellä on jo miljoona saantona? Elikkä tässä on se suomalaisen yhteiskunnan kehittämisen iso, todella iso ongelma.

Toivon, arvoisa ministeri, teille menestystä tässä työssänne, että saatte tähän asiaan jotain tolkkua, koska nyt tämä on näiden Basel 3:n säännön ylitulkintojen takia mennyt aivan mahdottomaksi. Suomi on valtio. Minkä tautta meidän pitää aina olla jonkun isomman käden ohjattavissa? Vielä silloin 90-luvulla ja sitä aikaisempina aikoina olimme toisen käden ohjauksessa enempi tai vähempi. Nyt kun olemme taas Euroopan unionin jäsen ja Naton jäsen, niin nyt sitten meitä Bryssel ohjaa, ja tuntuu välillä, että mikä meitä

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

oikeasti ohjaakaan. Pitäisi nyt pikkuhiljaa ruveta tässä maassa löytymään semmoinen kansallinen näkökulma näihin asioihin. Se on selvä asia, että Euroopan unioni vaatii sitä sun tätä, mutta kaikissa direktiivien tulkinnoissa ja säännöissä meillä on aina se Suomi-lisä, eli pannaan säännöt 50 prosenttia tiukemmalle kuin EU vaatii. Toivon, että ministerillä riittää rohkeus kokeilla, että vedetään oikein kerralla kunnolla väljäksi ja katsotaan. Kyllähän he älähtävät sieltä. On siellä niin monta tuhatta virkamiestä, että kyllä he teille soittavat, arvoisa ministeri.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.44 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen maaseudulla ei saa lainaa. Siellä eivät maatilayritykset tahdo saada lainaa, siellä eivät pk-yritykset tahdo saada lainaa eikä myöskään asuntorakentaminen kiinnosta pankkeja. Pankit vetäytyvät aina Basel kolmosen taakse, ja tässäkin talossa on käyty hyviä keskusteluja ihan tässä suuressa salissakin siitä, miten tätä tilannetta pitää helpottaa. Yrityspuolella oli vielä ilmiö, että Finnvera lopetti pienyrityslainat, mutta kiitos, että ne on nyt uudelleen avattu. Eli sieltä Finnveran kautta yritykset voivat vähän saada helpotusta, mutta se on aika korkeakorkoista ja lyhytjaksoista. Tietenkin päätoimialan pitäisi olla, että pankit toimisivat normaalisti.

Kun pankit sanovat, että vakavaraisuussäännöstö estää heitä lainoittamasta, niin oletin, että tämä lainsäädäntö olisi asian höllentämistä, kun pääministeriä myöten sitä luvattiin. Nyt vähän saan sen käsityksen — käsitinkö oikein? — että vaikka täällä lukee, että Baselin standardit eivät ole valtiosopimuksia eivätkä ne ole sellaisenaan valtiota velvoittavia, niin kun Basel miettii jo seuraavia kiristysaskia ja edelleenkin byrokratiaa lisää, niin Suomi ottaa etunenässä nämä käyttöön, vaikka täällä suuressa salissa toivottiin mahdollisimman paljon löysentämistä, niin etteivät pankit ainakaan sen vakavaraisuussäätelyn taakse jatkossa menisi. Toivon, että ymmärsin väärin, ja tiedän, että ministerillä on tahtotila, kun se Finnvera-puolikin on ratkaistu, mutta eiköhän oteta kaikki ne löysennykset nyt käyttöön, mitä tässä on mahdollista, ja tehdään vielä valiokunnassakin muutokset. Tai sitten odotetaan niin kauan, että Euroopassa kaikki muutkin ovat tämän pistäneet käyttöön, ettei jälleen olla etunenässä viemässä meidän kilpailukykyämme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.46 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Kyllä se viesti siellä kentällä on myös minulle sama kuin mitä edeltäjät ovat sanoneet, eli paljon tulee viestiä siitä, että ei saada lainaa — ei saada lainaa asunnon ostoon, ei saada lainaa omakotitalon rakennukseen, etenkin hajan-asutusalueelle, ja ei saada lainaa yritystoiminnan laajentamiseen. Kun täällä salissa on niin kovasti etsitty sitä kasvun estettä, miksi meillä ei talous lähde kasvuun, niin kyllä näen, että tässä on yksi syy sille, yksi ehkä olennaisin syy, eli tämä rahoitus meillä ei tällä hetkellä toimi. Se on iso jarru. Tässä lakiesityksessä on semmoinen riski, että meillä tulee taas lisää pankkisääntelyä ja tulee taas pikkuisen lisää byrokratiaa, ja tässä lausuntopalautteessa sanotaan, että ESG-raportointi tuo merkittävää sääntelytaakkaa. Eihän se ole oikeastaan mistään kotoisin. Se on oikeastaan aika harmillinen juttu. Kysymykseni kuuluukin: kun te nyt tuotte tämmöistä kiristävää lainsäädäntöä ja tuotte sitä lisäbyrokratiaa, niin olisi mukava, että siinä rinnalla tuotaisiin sitten joskus jonkunlaista joustavuutta ja jonkunlaista helpotusta tähän tilanteeseen, eli milloin meille on tulossa

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

semmoisia lakiesityksiä, jotka helpottavat tätä tilannetta, jotta ihmiset alkavat saada rahoitusta, jotta yritykset alkavat saada rahoitusta ja jotta me saadaan tämä maa kasvuun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

14.48 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön EU:n vakavaraisuusasetuksen jäsenvaltio-optio asuntoluottojen riskipainoon liittyen. Optio mahdollistaisi osalle sisäisiä riskimalleja käyttävistä luottolaitoksista suotuisamman vakavaraisuuskohtelun vuoden 32 loppuun saakka. Miten te, ministeri, perustelette tämän ratkaisun riskienhallinnan näkökulmasta, ja voiko se samalla lisätä riskiä rahoitusjärjestelmän vakaudelle tai asuntoluottomarkkinoille pitkällä aikavälillä? Tässä on toki nostettu näitä ongelmia asuntolainan saannissa.

Keskustelimme talousvaliokunnan ja ministerin tapaamisessa viime viikolla samoiten näistä taloyhtiölainoista, ja myöskin niihin on kenties tulossa joitakin helpotuksia. Osaatko niitä avata, tai voiko tässä yhteydessä niistä kertoa jotakin?

Mutta tästä esityksestä vielä. Tässähän on luottolaitoksille ja Finanssivalvonnalle sekä EKP:lle tulossa lisää tehtäviä, vai onko tulossa? Ja millä tavalla kommentoitte näitä resursseja? Meillä on talousvaliokunnassa aika paljon sellaisia esityksiä, mitkä lisäävät näitä tehtäviä myös viranomaisille. Siihen toivoisin ministeriltä kommenttia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

14.49 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja luotonannon saamisesta Suomessa ja siitä, kuinka se on aika lailla monella alueella talouskasvun hyvinkin näkyvä jarru — ei mikään näkymätön jarru vaan hyvin näkyvä — kun monet yritykset tai asunnonvaihdosta tai uuden kodin ostamisesta unelmoivat yrittävät käydä pankeissa hakemassa lainaa ja se ei vaan onnistu. Tämähän ei ole pelkästään näiden seutujen ongelma, joissa väki vähenee, vaan ihan tämmöisten kasvukeskustenkin reuna-alueilla omakotitaloja on vaikea ostaa. Samalla sitten saadaan asuntokauppa jumiin, mikä monella tavalla estää työn liikkuvuuden ja uuden elämän aloittamisen, ihan näitten oikeiden osaajien löytämisen oikeille paikoille, ja sitten tietysti toisena on tämä yritysten kasvun estäminen, koska ei pystytä investointeja tekemään.

Eli toivottavasti tässä hallitus tekee kaikkensa, että kansalliset joustot pystyttäisiin näissä ottamaan käyttöön. Tässä Basel kolmosessa, lainsäädännössä, jota on vähitellen eri hallituskausien aikana tänne Suomeen tuotu, ongelmana on se, että se kohtelee koko Eurooppaa samalla tavalla ja se on luotu nimenomaan Etelä-Euroopan pieniä pankkeja varten, jotka eivät ole niin vakavaraisia. Sitten me täällä Pohjois-Euroopassa isojen vakavaraisten pankkien kanssa tästä samasta säätelystä kärsimme, ja juuri sen takia täällä Suomessa pitäisi kyllä kaikkien joustojen olla käytössä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.51 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tämän Basel kolmosen ja kaiken tämän vakavaraisuussäännön kohdalla, mitä tulee tuolta kansainväliseltä ja EU-tasolta, tietyllä tavalla aina täytyy muistaa, että siellä on taustalla myöskin sellainen tilanne, että pankkisektori on ollut aika huonossa tilanteessa välillä ja kaikennäköisiä pankkikriisejä on

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

tänne tullut. Nämä kaikki säännöt ovat tulleet sitä kautta, että sitä vakavaraisuutta on kasvatettu. Nämä ovat nyt niitä sääntöjä, ja me maksamme nyt sääntöjen kautta. Tavallaan se on myöskin sen kuluttajan ja säästäjän etu, että ne pankit ovat vakavaraisia. Tämäkin puoli tässä keskustelussa ehkä kannattaa muistaa.

Ensinnäkin viesti on kyllä meiltä kaikilta — vähän joka puolella Suomea kuuluu se — se, että erityisesti harvaan asutulla alueella mutta myöskin muualla lainansaannin ongelmat ovat olemassa. Siihen liittyy nimenomaan vakuudet ja vakuuksien tasot ja noin poispäin. Sitten kun me ollaan ihmisen elämän perusasioissa — työ, asunto ja sitten se yrittäminen — niin kaikkiin niihin liittyy tämä lainojen ottaminen tai rahalaitosten kanssa toimiminen ja se, miten tämä saadaan toimimaan niin luontevasti, että se edesauttaa elämää ja tuo mahdollisuuksia tehdä eri alueilla Suomessa töitä.

Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä: Nyt tässä kun tätä vertaillaan eurooppalaisittain, niin onko meillä jotenkin erityisen iso ongelma tässä näihin muihin maihin nähden? Onko siellä samanlaista keskustelua näistä lainansaantimahdollisuuksista ja muista, eli kun teillä on näitä eurooppalaisia yhteyksiä, niin miten se siellä näkyy? Sitten toinen kysymys liittyy tähän joustavuuden elementtiin, joka tässä on mahdollinen: kuinka paljon se auttaa oikeasti näissä lainansaantimahdollisuuksissa jatkossa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.53 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies, kunnioitettu ministeri! Käsittelyssä oleva esitys on merkittävä erityisesti yritysten rahoituksen näkökulmasta. On keskeistä, että suomalaisilla yrityksillä säilyvät vahvat edellytykset saada rahoitusta kasvuun, investointeihin ja uudistumiseen. Esitys vahvistaa pankkisektorin vakautta ja luottamusta. Tämä on yritysrahoituksen perusta. Vain vakaa ja hyvin valvottu rahoitusjärjestelmä pystyy turvaamaan pitkäjänteisen ja ennakoitavan luotonannon myös epävarmoina aikoina.

Vaikka sääntely lisää velvoitteita, se samalla vähentää järjestelmäriskejä ja ehkäisee kriisejä, jotka heikentäisivät rahoituksen saatavuutta laajasti. Yrityksille tärkeintä on ennakoitava, ketterä ja luotettava toimintaympäristö. On kuitenkin tärkeää varmistaa, ettei sääntely tarpeettomasti kiristä erityisesti pk-yrityksien rahoituksen saatavuutta. Vaikutuksia on seurattava tarkasti ja tarvittaessa reagoitava nopeasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piritta Rantanen, olkaa hyvä.

14.54 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Tässä on paljon pidetty hyviä puheenvuoroja nimenomaan siitä, mitkä ovat niitä valtiota velvoittavia ja missä sitä joustomahdollisuutta on. Odotin tässä jo aiemmin edustaja Hoskosen puheenvuoroa, että löytyykö sieltä sanaa ”turve”, mutta ei löytynyt, ja nyt käytän sen itse, koska meidän olemme joutuneet sellaisiin tilanteisiin — olen itse Neovan hallintoneuvoston jäsenenä —, on tullut useita esimerkkejä siitä, että on nimenomaan niin, että ylitulkitaan, että jos on edes tulossa jokin mahdollinen säännös, niin se jo estää rahoituksen saamisen, ja tämä on tullut esiin esimerkiksi turvepeltoihin liittyvissä maataloissa.

Mutta se ei ollut se itse asia, vaan nimenomaan se, kuinka se, että jotakin on jo valmisteilla, voi vaikuttaa siihen, miten se jo sovelletaan meillä. Hyvin tiukasti Suomessa yleensä halutaan tulkita näitä.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Täällä käytettiin erittäin hyviä puheenvuoroja näistä taloyhtiölainoista ja kotitalouksien lainansaannista yleisesti. Kyllähän se asettaa alueet erittäin eriarvoiseen asemaan, että täällä pääkaupunkiseudulla, Helsingissä, voit vakuuden ostaa rahalla, että jos sinulla on olemassa semmoinen eurosumma, niin sinä voit sen vakuuden ostaa, ja sitten siellä maaseudulla tuntuu, että ei riitä mikään sen lainan saamiseen. Mitä olisi sellaisia keinoja, mitä hallitus voisi tämän... Uskon myös siihen, että tämä on aidosti yksi iso kasvun este ja esimerkiksi työntekijöitten liikkuvuuden este. Mitä keinoja voisimme tähän yhdessä löytää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.56 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin tämä rahoituksen saatavuus on tällä hetkellä maassamme yksi suurimpia ongelmia. Sen sai taas kuulla tuossa loppuviikon aikaan, kun kierteli tuolla maakunnassa. Pari esimerkkiä: Toisessa oli kyse maatilán sukupolvenvaihdoksesta, johon ei rahoitusta löytynyt. Toinen oli sitten tämmöinen, että huoltoasemalle olisi jatkaja mutta ei kerta kaikkiaan saa rahoitusta, että pystyisi pienessä kunnassa sitä yritystoimintaa jatkamaan. Jokainen meistä ymmärtää, mikä merkitys tämmöisellä pienellä huoltoasemalla ja huoltamon yrittäjällä on kunnalle, kunnan elinvoimalle ja niille palveluille.

Nyt kun on tämä hallituksen esitys luottolaitosdirektiivin täytäntöönpanosta, niin näyttäisi, että on yksimielisyys siitä, että tulee lisää sääntelyä, tulee lisää byrokratiaa, mutta epävarmaa on se, helpottaako vai vaikeuttaako tämä nyt yritysten rahoituksensaantia tai maatilojen sukupolvenvaihdoksia tai esimerkiksi kotitalouksien haaveita rakentaa tai ostaa oma omakotitalo. Tähän pyytäisin vielä ministeriltä vastauksen: mikä on näkemyksenne, helpottaako tämä rahoituksensaantia vai vaikeuttaako?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.57 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin kannatan lämpimästi, että saataisiin näitä rahoitussääntöjä löyhennettyä ja järkevöitettyä. Uskon, että ministeri tekee tässä asiassa parhaansa ja hyvin kansainvälisesti koulutettuna, viisaana miehenä varmaan tarttuu tähän kaikilla voimillaan, että saadaan tämä asia kuntoon.

Kiitan myös edustaja Rantasta erinomaisesta kommentista. Olen vankkumaton kotimaisen energian kannattaja ja minä kannatan samalla myös kotimaista metsäteollisuutta, mikä ehkä monelta on jäänyt liian vähälle huomiolle.

Kaikki nämä äsken mainitut asiat liittyvät rahoitukseen. Jos me rupeamme tässä maassa pikkuhiljaa ymmärtämään sitä, voisimmeko jotakin tehdä itsekkin, ei tarvitsisi ajaa jätettä Italiasta, koska se on se kaikkein pahin vaihtoehto. Mutta kun ministeri on lähtenyt tekemään tätä rahoitusta kuntoon, niin minä yritän omalta osaltani tehdä parhaani tämän kotimaisen energian hyväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.58 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Nostan vielä esille järjestöjen rahaliikenteen. Sekä rahanpesulakiin että muuhun, EU-sääntelyyn vedoten tavallisten järjestöjen toiminnasta pankkien kautta on tullut niin kallista, että moni yhteisö miettii,

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

pitäisikö rahat laittaa jälleen kenkälaatikkoon ja ruveta palaamaan monta kymmentä vuotta taaksepäin.

Erittäin haasteellista on myös irtorahan tallettaminen — jos on ollut vaikkapa joku kylätapahtuma, niin siitä vaaditaan monisivuiset selvitykset, ettei se vain ole rahanpesua — mutta myöskin tilien ylläpito ja kaikki se byrokratia, mitä sinne liittyy. Byrokratia on suurta ja tilinpito kallista, ja pankit siinäkin vetoavat EU-säätelyyn. Kysyn ministeriltä myös: mitä voisimme tämän lainsäädännön yhteydessä tehdä niin, että suomalainen järjestötoiminta kukoistaisi ja tämä laki mahdollistaisi pankkien käytön jatkossakin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Puisto, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.00 Elinkeinoministeri Sakari Puisto: Kiitoksia, hyvä puhemies ja edustajat! Tällä esityksellä on aika pitkä tausta, eli tämä lähtee finanssikriisistä, kohta jo lähes 20 vuotta sitten tapahtuneesta. Sehän johti siihen, että finanssialaa lähdettiin sääntelemään voimakkaammin. Yhdysvalloissa tehtiin esimerkiksi Dodd—Frank-reformi, ja kansainvälisesti on tehty kansainvälistä standardia pankkilainsäädännölle, ja se on tämä Basel III. Se kertoo paljon, että tämä Baselin pankkivalvontakomitean työ kesti vuoteen 2017 saakka, mistä siitäkin on jo pitkä aika, ja nyt sitä implementoidaan.

Tällä esityksellä ei kiristetä pääomavaatimuksia. Kun ajatellaan tätä koko kuvaa ja kun tässä on hyvin kokonaisvaltainen regulaatio, niin sillä on hallinnollisia vaikutuksia — valitettavasti, voisi sanoa — mutta sitten taas jäsenvaltioissa me kansallisilla optioilla pyritään hallinnollisesti kevyempään sääntelyyn, oikeasuhtaisuuteen ja joustavuuteen tässä isossa kehityksessä. Tämä keskeisin optio liittyy juuri tähän asuntoluottojen kokonaisriskipainolattiaan, mikä me otetaan käyttöön. Tämä tarkoittaa sitä, että pankki voi käyttää omaa sisäistä riskienhallintamallia, mikä johtaa siihen, että vakavaraisuusvaatimukset tällä mallilla ovat alhaisemmat, eli tämä on luotonannon kannalta myönteinen optio.

Aiheuttaako tämä vakavaraisuuteen huolia, kysyi edustaja Hamari. En näe niin, mutta tietysti aina, kun kevennetään vakavaraisuutta, siinä on olemassa mahdollisuus ikään kuin toiseen suuntaan. Mutta näkisin, että huoli on pikemminkin toistepäin, niin että meillä on liian kireä sääntely, niin kuin tässä keskustelussa on monessa kohtaa tullut esille.

Näitä muita asioita, mitä pyydettiin tekemään: Tässä otettiin se jäsenvaltio-optio käyttöön kokonaisriskipainolattialle. Kuten edustaja Kalmari totesi, Finnveran pienrahoitusohjelma jatkuu, siitä pidettiin huolta. Eduskunnassa on parhaillaan hallituksen asuntorahoitusesitys, jossa on mukana taloyhtiölainojen helpottaminen, siellä on asuntolainojen pidentäminen, asuntolainakatto eli tämä niin kutsuttu enimmäisluottosuhde. Näistä monet ovat Fivan päätöksen alla, osa hallituksen asetuksen alla. Ja järjestöjä koskien: Peruspankkipalveluselvitys on valmistunut joku aika sitten. Se lausuntokierros on päättynyt aika hiljattain, ja se tulee käsittelyyn pian. Eli siinä on tämä järjestökenttä, myös yrityspuoli, kuluttaja-asiakkaat, kuten esimerkiksi ikääntyneet ja vammaiset ihmiset, eli heidän asemaansa tarkastellaan siellä.

Onko tätä ilmiötä muualla? Sanoisin, että tästä on paljon keskustelua. Esimerkiksi viime kesänä tapasin Lontoon yliormestarin, joka vastaa siis Lontoon finanssimarkkinoiden kehityksestä, Alastair Kingin. Hän on esimerkiksi vedonnut pankkeihin, että voitteko te mennä ainakin piirun verran alaspäin tässä varovaisuudessa. Hän sanoi — tästä oli myös

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Helsingin Sanomissa juttu — että hän ei sano, että mennään ikään kuin kymmistä vaikka ykköseen, mutta menkää nyt ainakin kymmistä ysiin. Tämä oli hänen viestinsä.

Tässä keskeisimmät asiat, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikuntalain 7 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 23/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Poutala, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.04 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala (esittelypuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Onpa mukava nähdä täällä näin monta iloista liikunnan ystävää keskustelemassa liikuntalaista. Tänään käsitellyssä on tosiaan hallituksen esitys laiksi liikuntalain 7 §:n kumoamisesta. Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman toteutukseen ja erityisesti valtion aluehallinnon uudistukseen, joka tuli voimaan vuoden 2026 alussa.

Tässä uudistuksessa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät koottiin yhteen uuteen valtakunnalliseen virastoon, Lupa- ja valvontavirastoon. Virasto toimii valtakunnallisesti, ja sen ohjausrakenne on olennaisesti erilainen kuin edeltäneillä aluehallintovirastoilla. Lupa- ja valvontavirastolla ei ole alueellista organisaatiota. Nykyisen lain mukaan Lupa- ja valvontavirastossa olisi asiantuntijaelimenä yksi alueellinen liikuntaneuvosto, eikä tämä rakenne vastaa uuden viraston toimintaperiaatteita. Valtion liikuntaneuvosto toimii jo opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaelimenä valtakunnallisella tasolla, joten uuden viraston yksi alueellinen liikuntaneuvostokaan ei ole yhteensopiva liikunnan tehtävien hoitamiseksi.

Arvoisa puhemies! Esityksen tavoitteena on selkeyttää hallintoa ja päivittää liikuntalaki vastaamaan uuden Lupa- ja valvontaviraston todellista tehtävä- ja ohjausrakennetta. Alueellinen asiantuntemus ei uudistuksen myötä katoa. Viraston liikunnan esittelijät toimivat yhä eri puolilla Suomea monipaikkaisesti, ja heidän alueellinen osaamisensa säilyy. Lisäksi virasto tulee muodostamaan uusia monialaisia tiimejä, jotka tukevat alueellista näkökulmaa. Lisäksi virasto voi kuulla alueellisia toimijoita ja hyödyntää myös maakuntien liittoja asiantuntemuksessa.

Alueellisen näkökulman vahvistamiseksi valtioneuvoston asetusta liikunnan edistämisestä tullaan myös tarkistamaan. Asetusta on tarkoitus muuttaa siten, että siinä

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

näkyisi vahvemmin alueellisten toimijoiden yhteistyön kehittäminen liikunnan edistämisessä uudessa virastorakenteessa. Jatkossa Lupa- ja valvontaviraston tulisi pyytää maakuntien liitoilta lausunto kunkin maakunnan liikuntapaikkarakentamisen hankkeista ennen kuin virasto antaa oman lausuntonsa. Näin varmistetaan, että maakunnallinen tieto ja alueellinen kokemus ovat osa päätöksentekoa myös jatkossa.

Esityksen tarkoituksena ei siis ole heikentää alueellista vaikuttamista tai viranomaisyhteistyötä, oikeastaan päinvastoin. Uudistuksen tavoitteena on rakentaa uuden viraston toimintaa tukevia yhteistyömalleja, jotka ovat joustavampia kuin aiemmat alueelliset neuvostorakenteet. Muutoksilla valtioneuvoston asetukseen tullaan tämä vielä varmistamaan erityisesti pyytämällä lausunto liikuntapaikkarakentamisen hankkeesta maakuntien liitoilta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2026.

Arvoisa puhemies! Liikunnasta vastaavana ministerinä iloitsen, että pääsen vaihteeksi keskustelemaan täällä eduskunnan täysistunnossa liikunnasta. Tällä hallituskaudella on tehty paljon toimenpiteitä suomalaisten liikkumisen lisäämiseksi, ja tämä teema yhdistää meitä yli hallitus—oppositio-rajojen. On hienoa, että kaikki eduskuntapuolueet ovat hyväksyneet tavoitteen nostaa fyysisen toimintakyvyn tasoa 15 prosenttia vuoteen 2040 mennessä. Toivon, että mahdollisuuksia liikuntakeskusteluille tulee myös jatkossa, koska liikkeen lisäämiseksi tarvitsemme varmasti paljon toimia ja kannustusta esikuvamerkitystä unohtamatta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.08 Markku Siponen kesk: Kiitoksia liikunta- ja urheiluministerille tästä esittelystä. Varmasti kaikki täällä salissa olevat voivat yhtyä näihin kiitoksiin siitä, että todellakin kaikki eduskuntapuolueet ovat yhtyneet tähän tavoitteeseen fyysisen toimintakyvyn nostamisesta. Se tietenkin tarkoittaa, että meiltä kaikilta täytyy olla siihen sitten myöskin aika jämäköitä esityksiä ja toimenpiteitä tulevaisuudessa, että tähän tavoitteeseen päästään. Olen samaa mieltä siitä, että liikunnasta ei koskaan tässä salissa puhuta liikaa, ja olemme samaa mieltä siitä, että on hyvä, että siitä päästään keskustelemaan.

Mutta siitä, arvoisa ministeri, arvoisa puhemies, rohkenen olla eri mieltä, onko tämä esitys sitten iloinen asia liikunnan edistämisen ja alueellisuuden kannalta. Jos katsoo näitä lausuntoja, joihin tänään tuossa aika tarkasti tutustuin, niin kyllähän näissä tulee aika paljon kritiikkiä tästä hallituksen esityksestä. Toki osa suhtautuu siihen neutraalisti ja jotkut jopa myönteisesti, mutta kyllähän valtaosa näistä lausunnonantajista, jos katsotaan alueellisesti, suhtautuu tähän esitykseen erittäin kriittisesti.

Ministerin esittelyssä tuli kommentti tästä alueellisuuden vahvistamisesta. Kyllä näissä lausunnoissa on iso kysymysmerkki ja iso huoli siitä, kuinka se jatkossa sitten varmistetaan. Näistä hyvin tulee esille se rooli, mikä alueellisilla liikuntaneuvostoilla on tähän mennessä on ollut. Tietenkin se on korostunut erityisesti siellä liikuntapaikkarakentamisen puolella, siellä olosuhteiden puolella asiantuntemuksena, minkä he ovat siihen päätösprosessiin tuoneet, mutta kyllä heillä on ollut myöskin muuta roolia sen alueellisen näkökulman, alueellisen tunnettavuuden esille tuomisessa. Jos huomioidaan se, että näitten alueellisten liikuntaneuvostojen lakkauttamisen suora säästö on se 25 000 euroa, niin puhutaan aika pienestä summasta, jos siinä sitten menetetään sitä alueellista osaamista ja asiantuntemusta, mitä sitten näitten alueellisten liikuntaneuvostojen myötä on tuotu esille. Ehkä hieman hämmästelen sitäkin

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

toimintatapaa tai lähestymistapaa tähän asiaan, että nyt on tehty päätös, että nämä ollaan lakkauttamassa, ja samassa yhteydessä sitten kysytään, miten jatkossa olisi hyvä tämä alueellisuus huomioida. Tietenkin on hyvä, että kysytään alueiden mielipidettä, maakuntaliittojen mielipidettä, mutta olisiko tässä asiassa kuitenkin kannattanut edetä niin päin, että olisi alusta asti otettu keskusteluun mukaan alueet ja mietitty yhdessä sitä ratkaisua ja ehkäpä yhtenä vaihtoehtona jopa myöskin tätä nykyisen mallin jatkoa?

Mutta, arvoisa puhemies, jatkan tästä vielä toisessa puheenvuorossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.11 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Käsittelyssä oleva esitys on osa laajempaa valtionhallinnon uudistusta, jossa uusi Lupa- ja valvontavirasto on aloittanut toimintansa vuoden 2026 alussa. Tässä yhteydessä hallitus esittää kumottavaksi liikuntalaista säännöksen, joka koskee alueellisia liikuntaneuvostoja. Kyse on hallinnon rakenteiden päivittämisestä vastaamaan uutta tilannetta. Aiemmin aluehallintovirastojen yhteydessä toimineet neuvostot olivat osa alueellista rakennetta, mutta valtakunnallisessa virastossa tällainen järjestelmä ei enää ole tarkoituksenmukainen. Kyse on toiminnan tehostamisesta vaikeassa taloustilanteessa. Julkisia varoja on käytettävä vastuullisesti. Vaikka säästö on vain noin 25 000 euroa vuodessa, se vie kehitystä oikeaan suuntaan. Samalla on tärkeää varmistaa, että alueelliset näkökulmat säilyvät. Hallitus esittää kevyempiä ja joustavampia yhteistyömuotoja, kuten lausuntomenettelyjä maakuntien liittojen kanssa.

Arvoisa puhemies! Liikunnan merkitys on keskeinen ihmisten hyvinvoinnille ja yhteiskunnan kantokyvyille. Säännöllinen liikkuminen ehkäisee sairauksia, parantaa työkykyä ja tukee jaksamista arjessa. Liike on todellakin lääke. Liikkumattomuus aiheuttaa yhteiskunnallemme arviolta jopa neljän ja puolen miljardin euron kustannukset vuosittain, mikä näkyy sekä terveydenhuollossa että menetettyinä työpanoksina. Siksi on tärkeää, että hallinnon uudistamisen rinnalla edistetään ihmisten liikkumista ja toimintakykyä. Suomi liikkeelle -ohjelma on esimerkki toimista, joilla liikuntaa voidaan vahvistaa laajasti eri hallinnonaloilla. Nykyhallitus on tehnyt myös perusopetuslain muutoksen niin että 1.8.2026 tulee kouluihin liikunnallinen elämäntapa. Alueellinen asiantuntemus voidaan turvata osaavan henkilöstön, yhteistyöverkostojen ja paikallisten toimijoiden kautta. Päätöksenteossa on tärkeää kuulla kenttää ja huomioida eri alueiden tarpeet.

Arvoisa puhemies! Esitys on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa hallinnon tulee toimia tehokkaasti ja selkeästi yhteisen päämäärän hyväksi. Samalla on huolehdittava siitä, että Suomi liikkuu enemmän — jokainen meistä omalla tavallaan. Liikkuminen ei usein maksa mitään. Se on myös asennoitumista liikunnalliseen elämäntapaan. Arvoisa ministeri, onko liikuntareseptien myöntäminen mahdollista lääkärien määräyksellä, jotta Suomi saadaan liikkeelle? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

15.14 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa puhemies! Tällä liikuntalain muutoksella tullaan alueelliset liikuntaneuvostot lakkauttamaan, ja varmaan tässä uudessa rakenteessa pitää sitten miettiä niitä tapoja, millä tavalla tämä alueellinen ääni kuuluu. Luin esityksen

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

perusteluja, ja nämä säästöt ovat toki vähäiset, 25 000 euroa, mutta sitten tämä tehtävä kuitenkin siirtyy sinne Lupa- ja valvontavirastoon, koska siellä annetaan lausuntoja, ja sitten myös maakuntaliitot tulevat näistä lausumaan, jos oikein ymmärsin. Tavallaan tämä tehtävä on olemassa, mutta siitä puuttuu jatkossa, ainakin vielä, rakenne, ja tietysti tällaista alueellista rakennetta kyllä toivon. Kysynkin siitä ministeriltä: onko teillä joitain ennakkoojatuksia, millä tavalla tämä tullaan hoitamaan? Kuitenkin sitä alueellista näkemystä todella tarvitaan, liikuntapaikkarakentamisessakin ja myös muissa liikuntaan liittyvissä päätöksissä. Sitä ei valitettavasti pelkästään valtion liikuntaneuvosto pysty antamaan. Olen itse ollut valtion liikuntaneuvoston jäsen, ja siinä jäsenistössä ei niinkään sitä alueellista kattavuutta katsota, vaan kyllä sen tiedon esimerkiksi juuri näistä liikuntapaikkarakentamisen listoista pitää tulla sitten alueilta, sen, missä järjestyksessä niitä kannattaa lähteä toteuttamaan, mitkä ovat tärkeimmät liikuntapaikat juuri sille alueelle.

Tähän liittyy tietysti se, että tämä hallitus on leikannut tosi rajusti liikuntapaikkarakentamisesta, eli näitä listoja ei juuri ole tällä kaudella tarvinnut edes tehdä, koska rahaa ei ole ollut. Mutta toivottavasti jatkossa näistä liikuntapaikoistakin pystyttäisiin pitämään parempaa huolta. Meillä on aikamoinen peruskorjaustarve. Vaikka Suomessa aika hyviä liikuntapaikkoja onkin, ympäri Suomea, niin ne tarvitsevat peruskorjausta, ja uusiakin paikkoja tarvitaan.

No, tässä oikeastaan minun kysymykseni. Toivon, että se alueellinen näkökulma todella näkyy, niin että tämä ei olisi pelkästään keskittämistä, pienellä säästötvistillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell poissa. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

15.17 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Pidän tätä esitystä hyvin perusteltuna, ja ministeri kuvasi sen hyvin. Tämähän on tavallaan osa jatkumoa valtion aluehallinnon uudistukseen, jossa nämä lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät koottiin yhteen Lupa- ja valvontavirastoon. Nyt on sitten todettu, että koska tämä perustettava virasto on valtakunnallinen, ei ole tarvetta tällaisille aluerakenteille, luoda ikään kuin näitä alueellisia rakenteita, ja sen vuoksi on paikallaan, että alueelliset liikuntaneuvostot lakkautetaan. Kuten täällä on todettu, tämä esitys on kohdannut jonkin verran vastustusta, ja tässäkin salissa näyttää kohtaavan. Rakenteelliset uudistukset aina kohtaavat vastarintaa. Kuitenkin ajattelen, että hallintoa ja rakenteita tärkeämpää on se itse toiminta, ja siihen on panostettava.

Täällä esityksessä, samoin kuin ministeri viittasi siihen, tuodaan esiin se, että tämän lausuntopalautteen jälkeen on tehty perusteluihin korjauksia ja myös asetusta on täsmennetty. Liikunnan edistämistä koskevaa asetusta on täsmennetty, eli on otettu huomioon niitä huolia, joita tässä lausuntopalautteessa on, esimerkiksi se, että kun pyydetään lausunto maakuntaliitoilta, niin Lupa- ja valvontavirasto antaa lausunnon opetus- ja kulttuuriministeriön toimivaltaan kuuluvista liikuntapaikkarakentamisen perustamiskustannuksiin myönnettävistä avustuksista. Tässä yhteydessä tulee sitten huomioida nämä alueelliset tarpeet, ja annetaan todellakin lausuntoja myös näihin perustamiskustannuksiin myönnettävistä avustuksista. Itse ymmärrän ja luen tätä niin, että niihin huoliin, joita on esitetty, ja siihen kritiikkiin, jota on esitetty, tässä kyllä vastataan.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Kannatan kyllä tässä maailmanajassa sellaisia rakenteellisia uudistuksia, joissa pystytään ikään kuin tarpeettomia hallintorakenteita vähentämään ja kohdistamaan painopistettä itse toimintaan ja tavoitteisiin, mitkä, kun puhumme liikunnasta, ovat erittäin tärkeitä koko kansakunnan hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.20 Juha Hänninen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kysymyksessä on hallinnon rakenteiden päivittäminen, ja uudistuksen tarkoitus, niin kuin kaikkien muidenkin uudistuksien tarkoitus, on parantaa ja kehittää liikuntaedellytyksiä tässä maassa. Eli varmaan se keskittäminen-sana on semmoinen, jota joku haluaa käyttää, mutta vaikka järkipäristetään tätä toimintaa.

Varmaan yksi iso tavoite on myös arvoisalla ministerillä, että saataisiin kaikille semmoinen pysyvä liikuntaharrastus, joka kantaa koko elämän läpi. Liikunta on lääke hyvin moneen vaivaan, ja meidän tehtävä on näyttää erinomaista esimerkkiä terveistä elämäntavoista ja liikunnasta kaikille. Voin sanoa sellaisen yhden asian, jonka olen sanonut muutaman kerran aikaisemminkin, eli Suomen kansa on tällä hetkellä huonommassa kunnossa kuin koskaan aikaisemmin sotien jälkeen, ja se on selkeä uhka ja riski yhteiskunnalle ja erityisesti maanpuolustukselle.

Kannatan tätä erinomaista esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

15.21 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Olen myöskin iloinen, että puhumme tänään liikunnasta, mutta olen kuitenkin pettynyt, että tällä tavalla tällä kertaa. Näin hämeenkyröläisenä kansanedustajana olen kyllä vähän huolissani tästä esityksestä ja siitä, millä tavalla tämä tulee nyt sitten tätä alueellista näkökulmaa heikentämään. Hallintoa kyllä pitää varmasti tehostaa, mutta onko tämä nyt oikea tapa?

Valtion liikuntaneuvoston lausunto on hyvin selkeä: alueellisten liikuntaneuvostojen lakkauttamista ei tule toteuttaa. Vaikka hallinnon uudistamisen tavoitteet ovat ymmärrettäviä, esitetty malli vaarantaa alueellisen asiantuntemuksen ja osallisuuden. Alueelliset liikuntaneuvostot ovat olleet keskeinen kanava tuoda paikallistuntemus osaksi valtakunnallista päätöksentekoa, ja niiden rooli yhteistyöfoorumina on ollut merkittävä.

On myös todettava, että esitetyt säästöt — se tässä aikaisemminkin tuotiin esille — ovat varsin vähäisiä verrattuna niihin riskeihin, joita alueellisen näkökulman heikentäminen aiheuttaa liikuntapolitiikan vaikuttavuudelle. Siksi sen sijaan, että neuvostot lakkautetaan, niiden toimintaa tulisi kehittää ja vahvistaa vastaamaan uutta hallintorakennetta. On varmistettava, että myös uudessa virastossa alueellinen asiantuntemus säilyy — ääni menee näköjään — ja että eri alueiden erityispiirteet huomioidaan päätöksenteossa. Kysehän on lopulta siitä, että liikuntapolitiikkaa tehdään koko Suomessa, ja nyt on siis riski siitä, että näin ei tule olemaan.

Yhdessä lausuntopalautteessa tuotiin ilmi, että muun muassa maantieteelliset erot, väestörakenteen alueellinen kehitys ja sosioekonominen eriytyminen korostavat alueellisen asiantuntemuksen tarvetta.

Sitten täällä yhdessä lausuntopalautteessa esitettiin myös uutta rakennetta, että alueellisten toimijoiden yhteinen asiantuntijaverkosto voisi aloittaa ja sen kokoamisesta

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

vastaisi esimerkiksi maakunnan liitto yhteistyössä valtion viranomaisten kanssa. Olisin ministeriltä kysynyt: kun olette varmaan nähin lausuntopalautteisiin perehtynyt, niin mitä ajattelette tällaisen verkoston perustamisesta? Ylipäänsä olisi mukava kuulla perusteluita siitä, miten tämä paikallistuntemus oikeasti nyt taataan jatkossa ja sen lisäksi puolueeton asiantuntemus alueellisessa liikuntapolitiikassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.24 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Hamari käytti erittäin hyvän puheenvuoron, ja on muitakin kyllä ollut hyviä puheenvuoroja, ja itsekin ajattelin valtion liikuntaneuvoston lausuntoa nostaa vielä siinä mielessä esille, että tässä uudessa mallissahan käytännössä, jos oikein ymmärrän, valtion liikuntaneuvoston rooli tulisi kasvamaan mutta puolestaan tämä lausunto, minkä valtion liikuntaneuvosto on tästä uudistuksesta antanut, on aika kriittinen, yksi kriittisimpiä näistä lausunnoista, ja en sitäkään ihan huomiotta jättäisi, koska tässähän on nimenomaan näkökulmana se, että alueellisuutta ja alueellisten neuvostojen vaikutusvaltaa tulisi lisätä.

No, täällä on sitten useammassa puheenvuorossa nostettu hyvin esille sitä, että satsataan siihen liikkeeseen ja liikuttamiseen eikä hallintorakenteisiin, mikä on ihan hyvä näkemys, mutta tässä ollaan kuultu, että aika pienistä säästöistä on kyse. Mitä itse tässä myöskin pelkään, on, onko jatkossa tämä alueellisen tuntemuksen ja osaamisen huomioiminen nyt enemmän sattumanvaraista. Tässä yhtenä perusteluna on se, että kyllä näitä keskitetyn lupaviraston henkilöitä tulee toimimaan eri puolilla Suomea, ja kyllä varmasti tulee, mutta sehän on täysin sattumanvaraista, missä virkamiehet sitten kukakin asuvat ja onko sitä paikallista tuntemusta siltä osin olemassa. Kun tässä on näitä puheenvuoroja käytetty, niin kyllä kehottaisin myöskin perehtymään näihin eri alueitten lausuntoihin, vaikkapa Päijät-Hämeestä tai Pohjois-Pohjanmaalta tai Etelä-Savosta tullessiin, miten tämä asia siellä paikallisesti nähdään. Siitä kyllä itsekin tässä kohtaa jo annan kiitosta, että tähän muutosta oli tehty jo niin, että maakuntaliitoilta kuitenkin lausuntoa pyydetään. Tietenkin näitten alueellisten liikuntaneuvostojen vahvuushan on ollut se, että siellä on ollut nimenomaan sitä liikuntaosaamista sieltä maakunnista ja eri alueilta, jota ollaan sitten pystytty hyödyntämään esimerkiksi liikuntapaikkarakentamisen määrärahojen ja niitten hankkeitten arvioimisessa, mitkä ovat kiireellisiä, mitkä tärkeitä ja niin edelleen. Tästä olen hieman huolissani, miten jatkossa käy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.26 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus edetä kohti selkeämpää ja ajantasaisempaa lainsäädäntöä. Hallitus purkaa tarpeettomaksi käynnyttä sääntelyä ja keventää hallinnollista taakkaa. Liikunta on suomalaisessa yhteiskunnassa keskeinen hyvinvoinnin lähde. Siksi on tärkeää, että myös sitä koskeva lainsäädäntö on selkeää, tarkoituksenmukaista ja tukee toimijoiden arkea, ei vaikeuta sitä.

Tämän esityksen ydin on juuri tässä: luodaan paremmat edellytykset toimia ilman turhaa sääntelyä. Samalla viesti on laajempi: Lainsäädäntöä tulee jatkuvasti arvioida ja päivittää. Kun jokin säännös ei enää palvele tarkoitustaan, on vastuullista luopua siitä. Näin

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

rakennamme ketterämpää ja toimivampaa yhteiskuntaa. Tämä esitys on esimerkki siitä, miten pienilläkin muutoksilla voidaan parantaa järjestelmän toimivuutta.

Mutta kritiikkiäkin on tullut lausuntopalautteessa. Liikuntaneuvostossakin asiaa käsiteltiin. Myös se kritiikki pitää kyllä ottaa vakavasti ja seurata, että tämä hallituksen esitys toimii myös alueellisesti.

Liikunnan väheneminen on vakava kansanterveydellinen ongelma. Liikuntaharrastus on lopulta asennekysymys jokaiselle perusterveelle ihmiselle, sillä sen ei tarvitse maksaa maltaita. Esimerkiksi kävelyt luonnossa ovat mahdollisia kaikille liikuntakykyisille. Liikunnan ilo on mahdollista löytää missä tahansa iässä. Liikkumattomuuden ja ylipainon aiheuttamat ongelmat varsinkin ihmisille itselleen ja myös yhteiskunnalle ovat vakavat. Jos me jatkamme samaan tahtiin kuin nyt eikä mikään oikeastaan muutu, on suuret, suuret vaikeudet tulevaisuudessa. Eli kuten ministerikin totesi, fyysisen toimintakyvyn tasoa on nostettava 15 prosenttia vuoteen 2040 mennessä. Tästä on parlamentaarinen lausuma. Kaikki puolueet ovat tulleet tähän samaan johtopäätökseen ja lupautuneet toimimaan tämän mukaan yli vaalikausien. Toimintakykyinen Suomi, kaikki ovat sen puolesta.

Fyysisen toimintakyvyn indeksi on kehitetty UKK-instituutin toimesta. Se on ainutlaatuinen. Missään muualla maailmalla ei ole tällaista. Se on suomalainen keksintö. Sillä mitataan hyvin kattavasti ihmisen kunto — monipuolisesti, kokonaisvaltaisesti. Me tarvitsemme tulevaisuudessa myös valtakunnallisen lihavuusohjelman.

Ja niinhän se on, että ihmisiä ei voi pakottaa liikkumaan, ihmisiä ei voi pakottaa syömään terveellisesti. Jos on joitakin liikakiloja, mitä sen väliä on, jos on kunto suhtkoht hyvä? Koittakaamme kaikki, itse kukin, tässä keskittyä siihen, että me menemme kohti terveellisempää elämää, että me pikkuisen kohennamme sitä elämäntyyliä. Omalta kohdaltani ainakin olen joutunut vähän katsomaan peiliin ja hillitsemään itseäni hieman siinä, mitä syödään, varsinkin koirat ovat pitäneet minut terveempänä liikunnallisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Poutala, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.30 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta, ja kiitos palautteesta myös. — Ihan alkuun sanoisin, että tätä muutostahan ei oltaisi tehty, jos aluehallinnon uudistusta ei olisi olemassa. Eli tavallaan muutoshan ei johdu siitä, että nyt nähtiin, että tämä systeemi toimii huonosti, vaan siitä, että tehtiin isompaa hallinnollista uudistusta ja sen jälkeen nähtiin, että tämä ei ole se toimivin tapa. Se on se oikeastaan suurin syy.

No, alueellisten liikuntaneuvostojen isoimpia tehtäviä on ollut nimenomaan liikuntapaikkarakentamisen rahoitus suunnitelmaan kantaa ottaminen, ja 2025 tämä rahoitus suunnitelma on poistunut. Eli käytännössä siis oikeastaan tärkein, isoin ja näkyvin tehtävä, mikä alueellisilla liikuntaneuvostoilla on ollut, on kadonnut. Tämä on kanssa hyvä ottaa huomioon, että tavallaan se merkitys sieltä on jo puolittunut tässä matkan varrella.

Ehkä semmoinen on hyvä sanoa, kun täällä vähän kritisoi sitä, minkä takia nyt vasta kysytään, että se on aika normaalia, että ensin tavallaan tehdään se lakiluonnos ja sitten siitä kysytään mielipiteitä, mikä se on, ja sen jälkeen muutetaan. Nytkin itse asiassa sinne tuli aika mittaviakin muutoksia lausuntokierroksen jälkeen, mikä on hyvä, muun muassa tämä maakuntaliittojen tavallaan kuulemisvelvollisuus ennen kuin sitten annetaan sitä lausuntoa. Tämä on hyvä asia, että myös lausunnot on otettu erittäin tosissaan, sekä

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

valtion liikuntaneuvoston että kaikkien muidenkin lausunnot, ja lausunnoissa oli sekä positiivista että negatiivista, mikä on tietenkin sekin aika normaalia.

No, sitten ehkä semmoinen nosto, kun tässä muutaman kerran nostettiin, että hienoa, että tällä säästettiin 25 000 euroa: Se ei ehkä ollut tässä laissa se pääasiallinen tehtävä, että tällä säästettäisiin jotain, vaan nimenomaan se, että tällä vähennetään byrokratiaa ja yksinkertaistetaan hallintoa. Nämä ovat olleet niitä pääasioita tässä.

Sitten täällä tuli edustaja Siposelta se, että hyvä, että maakuntaliitoilta pyydetään sitä lausuntoa, mutta olisi ollut hienoa, että siinä olisi sitä liikuntaosaamista: Mikäänhän ei estä maakuntaliittoja tietenkään hyvää yhteistyötä tekemään paikallisten urheilujärjestöjen ja toimijoiden kanssa. Tämä on ehkä semmoinen, että itse toivoisin, että maakuntaliitot ottavat vakavasti tämän tehtävän ja ovat hyvässä yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Sieltä varmasti saadaan se hyvä lopputulos aikaiseksi.

Olen huolissani, niin kuin tässä olisiko ollut edustaja Kosonen, joka nosti, että iso ongelmahan on se, että liikuntapaikkarakentamisen rahoitus on puolittunut tällä hallituskaudella. Se pienentää tietenkin näiden neuvostojen tehtävää, mutta se myös tuottaa ongelmia monessa asiassa. Meillä on iso liikuntapaikkarakentamisen korjausvelka olemassa, ja sen lisäksi olisi tietenkin muitakin hankkeita, niin että tämä tuo tähän kyllä todella haastavan tehtävän. — Kiitos kaikille palautteesta. Otetaan se nöyrimmiten vastaan ja mennään eteenpäin. Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden Suomen ja Norjan välisen valtakunnanrajan vuonna 2025 suoritettussa rajankäynnissä todettujen rajalinjan muutosten hyväksymisestä

Hallituksen esitys HE 186/2025 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 1/2026 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 186/2025 vp tarkoitetut valtakunnanrajan rajaviivan muutokset. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle diplomaattisten edustustojen, konsuliedustustojen tai kansainvälisissä hallitustenvälisissä järjestöissä toimivien edustustojen työntekijöiden perheenjäsenten ansiotyöstä Suomen tasavallan ja Uruguayn itäisen tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 181/2025 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 2/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 181/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 2/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 2/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu. Hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.35 Mauri Peltokangas ps (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on kyse poliisin yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamista koskevan toimivaltuuden selkeyttämisestä poliisilaisissa ja pakkokeinolaisissa. Poliisilla on ehdotetun sääntelyn mukaan oikeus laajentaa yksinomaan tietoverkossa tapahtuvaa peitetoimintaa sellaisten rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi, joiden perusteella poliisilla on muutoinkin oikeus käyttää kyseistä toimivaltuutta. Muutoksilla täsmennetään jo voimassa olevia toimivaltuuksia ja yhdenmukaistetaan sääntelyä suhteessa muiden rikostorjuntaviranomaisten eli Rajavartiolaitoksen ja Tullin toimivaltuuksia koskeviin säännöksiin. Peitetoiminnan aineellisiin edellytyksiin ei ehdoteta muutoksia. Käsiteltäessä aiemmin Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalain muutoksia hallintovaliokunnassa kävi ilmi, että poliisilla ei nykyisin ole oikeutta tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamiseen, kun kyseessä on törkeä laittoman maahantulon järjestäminen. Valiokunta pitää tärkeänä, että poliisilla on rikostorjunnan yleisviranomaisena ehdotetun sääntelyn myötä oikeus kohdentaa yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa myös mainittuun rikokseen.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena etenkin vallitsevassa tilanteessa, jossa tietoverkoissa tapahtuva rikollisuus on voimakkaassa kasvussa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että viranomaisilla on riittävät toimivaltuudet rikostorjuntatehtäviensä hoitamiseen myös jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että poliisin toimivaltuuksia koskeva sääntely on johdonmukaista muiden rikostorjuntaviranomaisten toimivaltuuksia koskevan sääntelyn kanssa. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n ja 4 momentin muuttamista niin, että myös siinä tarkoitettu yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentaminen on saatettava tuomioistuimen sijasta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi. Valiokunta tähdentää, että ehdotettu säännös vastaa tässä muodossa nykytilaa.

Hallintovaliokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä edellä todetuin muutoksin. Valiokunnan mietintö on yksimielinen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

15.38 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva esitys koskee poliisilaissa ja pakkokeinolaissa säädettävää peitetoiminnan laajentamista tietoverkossa. Tavoitteena on varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskeva sääntely on mahdollisimman yhdenmukaista eri viranomaisten välillä. Tämä on keskeistä, jotta rikostorjunta toimii tehokkaasti ja selkeästi myös jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Verkossa tehtävällä peitetoiminnalla pyritään pääsemään sisälle suljettuihin rikollisryhmiin, huumekauppaan, asekauppaan sekä seksuaalirikosten valmisteluun, joita tapahtuu anonyymeillä keskustelupalstoilla ja sosiaalisessa mediassa.

Peitetoiminta mahdollistaa poliisille esimerkiksi valeoston, jossa laittomia aineita tai palveluita ostetaan peitehenkilöllisyyttä käyttäen rikoksen paljastamiseksi. Esitys ei laajenna peitetoiminnan aineellisia edellytyksiä, vaan täsmentää niiden soveltamista ja yhdenmukaistaa sääntelyä poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen välillä. Yhdenmukaisuus selkeyttää toimivaltuuksia, vahvistaa viranomaisten välistä yhteistyötä ja tehostaa toimintaa rikostorjunnan rajapinnoissa. Samalla esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yksityiselämän suojaan tai muihin perusoikeuksiin verrattuna voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Arvoisa puhemies! Tietoverkoissa tapahtuva rikollisuus on voimakkaassa kasvussa, ja sen torjuminen edellyttää moderneja ja toimivia keinoja. Peitetoiminnan täsmentäminen ja yhdenmukaistaminen antaa viranomaisille riittävät valtuudet puuttua vakaviin rikoksiin, paljastaa rikollisia verkostoja ja suojella uhreja myös tilanteissa, joissa rikos tapahtuu verkossa ilman fyysistä kontaktia. Hallintovaliokunta on pitänyt esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Lainsäädäntövarmuus, selkeät toimivaltuudet ja viranomaisten yhteistyön tehostaminen ovat avainasemassa, jotta rikostorjunta pysyy tehokkaana, ennakoivana ja ajantasaisena.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa Suomen kykyä torjua tietoverkoissa tapahtuvaa rikollisuutta ja varmistaa, että viranomaisilla on käytettävissään modernit, toimivat ja lainmukaiset välineet tehtäviensä hoitamiseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.40 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Yhteiskuntamme sisäinen turvallisuus nojaa siihen, että viranomaiset pysyvät rikollisuuden kehityksen mukana. Yhä suurempi osa vakavasta rikollisuudesta tapahtuu nykyään tietoverkoissa, usein anonyymisti ja hajautetusti. On meidän vastuumme vastata tähän muutokseen laajentamalla poliisin mahdollisuuksia ja oikeuksia käyttää yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa.

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevan esityksen tarkoituksena on parantaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat mahdollisimman yhdenmukaisia muiden viranomaisten sääntelyn kanssa. Kyseessä on tärkeä uudistus siksi, että rajat ylittävä rikollisuus ei tänä päivänä pysähdy yhteiskuntamme viranomaisten toimialoihin. Kun viranomaisilla on samansisältöiset toimivaltuudet, yhteistyö tehostuu ja rikollisten toimintamahdollisuudet kapenevat. Tämä vahvistaa koko rikostorjuntajärjestelmän kykyä puuttua vakaviin tekoihin oikea-aikaisesti.

Myös valiokunta on käsittelyssään päätenyt kannattamaan esitystä pienin tarkennuksin. Ne tekevät kokonaisuudesta hyvän.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Arvoisa puhemies! On tärkeää korostaa, että esityksessä ei laajenneta peitetoiminnan aineellisia edellytyksiä vaan täsmennetään sitä, miten jo sallittua tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa voidaan välittömästi jatkaa silloin, kun esiin nousee samaan rikoskokonaisuuteen liittyvä toinen henkilö tai toinen rikos. Tämä mahdollisuus on juuri niitä tilanteita varten, joissa vakavan rikoksen estäminen on kiinni minuuteista.

Verkossa tapahtuva rikollisuus on usein sellaista, ettei sitä voida käytännössä selvittää vähemmän puuttuvilla keinoilla. Peitetoiminta on monissa tapauksissa ainoa tapa saada tietoa rikoskokonaisuudesta ja estää rikoksen toteutuminen. Siksi on välttämätöntä, että poliisin toimintavaltuudet ovat ajan tasalla ja että ne vastaavat muiden viranomaisten vastaavia valtuuksia. Vain siten voimme rakentaa turvallisempaa arkea suomalaisille nykypäivän teknologiayhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys vahvistaa rikostorjunnan vaikuttavuutta ilman, että yksilön oikeusturvasta tingitään. Sääntelyn tarkkuus ja jälkikäteisvalvonta säilyvät ennallaan, ja edellytykset laissa tarkoitetulle peitetoiminnalle tietoverkossa pysyvät tiukkoina. Siksi tämä uudistus on lopulta pieni mutta sisäisen turvallisuuden näkökulmasta erittäin tärkeä. Se varmistaa, että poliisi voi toimia siellä, missä rikolliset nykyään toimivat. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen on poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.45 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Peltokangasta, valiokunnan puheenjohtajaa, hyvästä ja ytimekkästä esittelystä tämän osalta. Tässä on taas yksi esitys, josta ollaan hyvin yksimielisiä. Kun tässä kuitenkin työskennellään semmoisten toimintojen parissa, kun rikolliset tahtovat mennä tuolla edellä ja meidän pitäisi yrittää pysyä perässä ja lainsäädännössä ja muussa avata mahdollisuuksia torjua rikoksia ja päästä niitten jäljille, niin tämä on sillä tavalla hyvää työtä, ja sitten kun tämä on tuolla tietoverkoissa, joissa liikutaan, niin siellä pitää päästä liikkumaan myöskin aika lailla jouhevasti, ja tässä mielessä hyvä, ja sitten se, kun tämä ketju on tässä sovittu, miten se menee eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Kiinnitti tässä lakiesityksessä yksi sana huomiota. Kun täällä tulee maininta, että ”tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi”. Täällä on joka paikassa ”poliisimies”. Kysyisin, että eikö meillä ole naispoliiseja myöskin. Lainsäädännössä tämä termistö jollain tavalla ehkä pitäisi olla... Täällä on kyllä kaikista muista poliisitehtävistä aika lailla laitettu oikeita termejä, mutta tässä kiinnitin huomiota, kun luin tätä mietintöä. Kysyn edustaja Peltokankaalta: Onko tämä asia ollut jollain tavalla esillä? Tuleeko tähän jossain kohtaa muutoksia, kun sukupuolineutraaleiksi yritetään tehdä näitä termejä? — Vaikka meillä täällä hienosti onkin ”puhemies” ja se käy täällä erittäin hyvin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

15.47 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Lyhyt vastaus: meillä sekä valiokunnassa että — sataprozenttisen varmasti tiedän tämän — myöskin poliisissa kunnioitetaan sekä nais- että miespoliisiosaaamista. Lause on tuolla tuollaisenaan varmaan historiallisista syistä, mutta tämä vastaukseksi tähän muuten hyvään kysymykseen.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Tässä tietenkin kiitän jälleen kerran valiokuntaa erinomaisesta työstä. Tässä on se lopputulos parhaimmillaan, että mietinnöt ovat yksimielisiä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 193/2025 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verotusmenettelystä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 176/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 176/2025 vp sisältyvien 1.—21. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Lakialoite laiksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain 21 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 2/2026 vp Jaana Strandman ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan. Nyt jatketaan 13.3.2026 täysistunnossa keskeytettyä lähetekeskustelua. — Keskustelu. Edustaja Zyskiewicz poissa. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.48 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kiitän viime perjantain keskustelusta edustajia, jotka olivat jo silloin tuomassa tähän asiaan näkemyksiä.

Lakialoitteeni vahvistaa opiskeluhuollon ammattilaisten oikeuden saada opetuksen järjestäjältä ne tiedot, joita he tarvitsevat opiskelijan tuen arvioimiseksi, tukitoimien toteuttamiseksi ja yhteistyön vahvistamiseksi. Soteuudistuksessa opiskeluhuollon palvelut siirrettiin hyvinvointialueille, mutta tiedon luovutusta koskevaa lainsäädäntöä ei päivitetty vastaamaan uutta hallintorakennetta. Tämä johtaa erillisiin pyyntöihin ja vaihteleviin tulkintoihin, mitkä hidastavat tuen käynnistymistä ja heikentävät huoltajayhteistyötä. Käytännössä psykologit ja kuraattorit eivät monilla alueilla pääse tarkastelemaan pedagogisia asiakirjoja, seuraamaan poissaoloja tai viestimään opettajien ja huoltajien kanssa samoilla kanavilla kuin muu koulun henkilöstö. Tämä vaikeuttaa kokonais kuvan muodostamista ja hidastaa ennaltaehkäisevän työn vaikuttavuutta.

Lähipalveluperiaatteen vahvistaminen on keskeistä. Kun opiskeluhuollon ammattilaiset työskentelevät oppilaitoksen arjessa, yhteys oppilaaseen, opetukseen ja huoltajiin on

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

välitön. Selkeä tiedonsaantioikeus tukee myös teknisiä ratkaisuja, kuten katseluyhteyksiä, jotka varmistavat tietoturvallisen ja oikea-aikaisen tiedonkulun. Järjestämisvastuun palauttaminen kunnille ei poista tiedonsaannin ongelmia, koska työ perustuu sotelainsäädäntöön organisaatorakenteesta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Tämän lakialoitteen avulla varmistamme opiskeluhuollon jatkuvuuden, parannamme tiedonkulkua ja tuemme sitä, että jokainen lapsi ja nuori saa tarvitsemansa tuen ja avun oikea-aikaisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.51 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Turvallinen nuoruus ei synny itsestään. Se syntyy siitä, että lapset ja nuoret tulevat nähdyiksi ajoissa, ja siitä, että heidän ympärillään olevilla ammattilaisilla on mahdollisuus toimia nopeasti silloin, kun huoli herää.

Tämä lakialoite nostaa esiin yhden suomalaisen oppilashuollon kipupisteen: tiedonkulun hitauden ja sen aiheuttamat riskit lapsen hyvinvoinnille. Hyvinvointialueiden myötä sekä koulut että opiskeluhoitopalvelut ovat raportoineet merkittävistä viiveistä siinä, miten välttämättömiä tietoja voidaan siirtää toimijoiden välillä. Aloitteessa todetaan selvästi, että tiedonsiirron käytännöt vaihtelevat alueittain, mikä asettaa oppilaat eriarvoiseen asemaan. Näin ei voi jatkaa. Turvallisen nuoruuden näkökulmasta tämä on ongelma, johon meillä on velvollisuus tarttua.

Arvoisa puhemies! Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus kasvaa turvassa. Nuorten turvallisuus ei ole vain fyysistä turvallisuutta, se on myös arjen ennakoitavuutta, jatkuvuutta ja oikea-aikaista apua silloin, kun sitä tarvitaan. Kun koulun ja opiskeluhuollon tiedonkulku takkuaa, syntyy katveita, joissa ongelmat kasvavat ennen kuin kukaan huomaa.

Nykyisessä tilanteessa nuorten auttajat asetetaan eriarvoiseen asemaan, kun koulukuraattorit saavat välttämättömiä tietoja ilman erillistä lupaa mutta koulupsykologit ja kouluterveydenhuolto eivät. He tarvitsevat suostumuksen, mikä voi viivästyttää työn aloittamista kriittisellä hetkellä.

Juuri ne nuoret, joiden tuki katoaa tiedonsiirron viiveisiin, ovat usein kaikkein haavoittuvimpia. Meidän on kysyttävä: kenen etua palvelee järjestelmä, jossa ammattilainen ei saa ajoissa tietoa oppilaan poissaoloista, tuen tarpeista tai akuuteista muutoksista? Ei oppilaan, ei perheen, ei oppilaitoksen eikä yhteiskunnan.

Lakialoite esittää, että opiskeluhuollon, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille annetaan salassapitosäännösten estämättä oikeus saada välttämättömät tiedot opiskelijan tilanteen seuraamiseksi ja tuen järjestämiseksi. Tämä on tarkkarajainen ja tarkoituksenmukainen muutos, joka tukee sekä nuorten turvallisuutta että palveluiden sujuvuutta.

Arvoisa puhemies! Turvallinen nuoruus rakentuu siitä, ettei yksikään nuori putoa tuen ulkopuolelle. Se rakentuu paitsi siitä, että aikuiset nuoren ympärillä voivat tehdä työnsä ilman tarpeettomia esteitä, myös siitä, että me lainsäätäjinä tunnistamme järjestelmien puutteet ja korjaamme ne ajoissa.

Tahdon kiittää tämän lakialoitteen allekirjoittaneita. Se on askel siihen suuntaan, että tieto liikkuu, vastuu toteutuu ja apu ehtii perille silloin, kun nuori sitä tarvitsee. Siksi tämä on tärkeä turvallisen nuoruuden näkökulmasta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä. Edustaja Rintamäki taisi poistua. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.55 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Kiitän tästä arvokkaasta keskustelusta.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 § velvoittaa laatimaan jokaiselle oppilaitokselle opiskeluhuoltosuunnitelman, jossa määritellään opiskeluhuollon toteuttaminen, arviointi ja kehittäminen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, oppilaiden sekä heidän huoltajiensa kanssa, ja sen tulee olla huoltajien nähtävissä. Suunnitelma päivitetään vuosittain samassa aikataulussa lukuvuosisuunnitelman kanssa.

Opiskeluhuoltosuunnitelma sisältää muun muassa arvion oppilashuollon kokonaistarpeista ja käytettävissä olevista palveluista, yhteisöllisen oppilashuollon toimintatavat, yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämisen, yhteistyön oppilaiden ja huoltajien kanssa sekä suunnitelman toteuttamisen ja seurannan.

Oppilashuolto toteutuu monialaisena yhteistyönä. Koulupsykologit ja kuraattorit osallistuvat koulujen oppilashuoltotyön suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin sekä tekevät yhteistyötä opetushenkilöstön kanssa. Myös kouluterveydenhuolto tukee oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä säännöllisten terveystarkastusten, terveysneuvonnan ja varhaisen tuen kautta. Tavoitteena on tunnistaa tuen tarpeet mahdollisimman varhain ja vahvistaa koko kouluyhteisön hyvinvointia. Oppilashuollon tehtävä on turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus oppia, kasvaa ja voida hyvin. Siksi tiedonkulun on toimittava sujuvasti kuntien ja hyvinvointialueiden välillä lapsen ja nuoren parhaaksi.

Arvoisa puhemies! Koulumaailmassa tapahtuu lasten ja nuorten kanssa monenlaisia tilanteita päivittäin. Kun tähän lisätään vielä kotien tilanteet ja roolit, on lainsäädännön oltava aukoton. Nostan tässä tiedonkulun ongelmasta esille valitettavan ja järkyttävän kouluampumisen, jossa ampuja sai aika pitkän aikaa teon jälkeen kulkea ennen kuin hänet saatiin kiinni. Tieto ampumisesta ei saavuttanut poliisia riittävän nopeasti. Ennaltaehkäisevässä työssä tiedonkululla on merkittävä rooli. Tässäkin tapauksessa viitteitä esimerkiksi kouluampumisesta oli ollut ennen tapahtumaa. Tässäkin lapsen ja nuoren kanssa tekemisissä olevien ammattilaisten ja huoltajien yhteistyö ja tiedonkulku on avainasemassa. Tämä lakialoite on siten myös merkittävä turvallisuustoimenpide.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

12. Valtioneuvoston oikeuskanslerin kertomus vuodelta 2024

Kertomus K 5/2025 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 2/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.3.2026 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 25/2026 vp

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 19.3.2026 klo 16.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Kiitos kaikille, hyvää illanjatkoa!

Täysistunto lopetettiin klo 17.18.